

Blaskó Mária

Az új honfoglalók

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

AZ ÚJ HONFOGLALÓK

ELBESZÉLÉS

FIÚ- ÉS LEÁNYGYERMEKEK SZÁMÁRA

IRTA

BLASKÓ MÁRIA

1920

KIADJA A KORDA IPAR- ÉS KERESKEDELMI VÁLLALAT

Impresszum

Blaskó Mária
Az új honfoglalók

Elbeszélés fiú- és leánygyermek számára

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv Budapesten jelent meg 1920-ban, a Korda Ipar- és kereskedelmi vállalat kiadásában. Az elektronikus változat a Korda Kiadó engedélyével készült. A könyvet lekipásztorni célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Korda Kiadónak.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
I. fejezet: Mese a turulmadárról	4
II. fejezet: A kis várépítők	9
III. fejezet: Az első áldozat	15
IV. fejezet: Eskü a vár alatt.....	19
V. fejezet: Karácsonyesték.....	26
VI. fejezet: Márciusi szellő	32
VII. fejezet: A vagonlakók.....	38
VIII. fejezet: A zendülés	43
IX. fejezet: Hűség, mely győzni fog	47

I. fejezet: Mese a turulmadárról

Felvidéken hideg már az ős.

Rásztony felett nagy, ólmos felhők úsztak. A Nagy-Kric felől süvöltött a korai havat jelentő szél és megrázta a kis tanítólakás ablakait.

A kemence mellett nagy, fehér cica dorombolt. Mellette kuporodott a két kisebb tanítógyerek: Duci és Baba.

A négyéves Dezsőké, vagyis Duci, a cica füleit simogatta hátrafelé, miközben bízta a dorombolót nagy selypesen

– Csicsa, csicsa ... dul-dul csicsa, dolombolj csépen.

Az egy évvel idősebb Baba – igazi nevén Erzsiké – komolyan nézte öccsének munkáját, közben pedig az ajtó felé figyelt.

Az asztalnál ülő három gyerek is mind az ajtót figyelte. Margitka meg is szólalt:

– Még mindig nem ugat a Morcos.

Az öreg Kata néne – hűséges vén cselédje a háznak és a tanítóné korai halála óta gondozója a gyerekeknek is – tudta jól, hogy minek várják annyira a Morcost. Nem a morcosképű és Morcos nevű bundás kutyusra vágnak annyira, hanem apjukra, akinek jöttét a Morcos örvendező csaholása jelzi.

Mióta a csehek szállták meg a Felvidéket, azóta nehéz a magyar tanító sorja. Egyelőre még tűrik mint kántort, de figyelik erősen. Csak egy szabadabb szó a magyarságáról és a cseh puskák elé kerül.

Nem csoda, ha nyugtalanok folyton az okosabb gyerekek, amikor nincs itthon az apjuk.

– Hazajön? Nem jön haza? Jaj Istenem... Ha egyszer nem jönne és egészen árván maradnának a félárva gyerekek.

Kata néni is tudja, ezt és hogy elpalástolja a saját szívfájását és rettegését, bosszúsan dörmögni kezd:

– Hát nem tudnak várni? Mintha nem jött volna máskor is későn az apjuk. Talán mindig a kabátja szélén akarnának ülni?

A gyerekek nem felelnek. Olyan szomorú csend ül a szobában. Jánoska, aki Körmöcre jár át a második gimnáziumba, a legidősebb és legokosabb, mélyen belehajol könyvébe. Péterke, az öccse, észreveszi, hogy egy könny is rácsöppent a fehér lapokra. Egyik karját ráteszi kis bátyja vállára, odahajtja szőke fejcskáját és súgva kérdezi:

– Miért sírsz, Jánoska?

Csak a kérdés hiányzott. Jánoska ráfekszik az asztalra és csendesen sírni kezd. Mellette a félretolt könyvből egy kép néz kifelé.

Buzogányos ősök, Árpád és a honfoglaló magyarok.

Péterke nézi, és most már tudja, miért sír János. A honfoglaló magyar ősökről olvasott és most siratja az elvesztett hazát. A tízesztendő Gitus átöleli bátyját, összefolynak a könnyeik.

Kata néni a szomorú napok óta megszokta már, hogy el-elsírják magukat a gyerekek. Nem tud vigasztalni, köhög, orrát fújja, hogy legyen oka a szemét megtörölhetni. Azután szól csak:

– Befőtten nyitok vacsorára. A barackból, amit Jánoska szeret.

A három nagyobb gyerek megilletődve hallgat. A két kicsi nem vette észre a szomorú jelenetet. Duci örvendezve újságolja a cicának:

– Hallod, csicsa? Befőtten kapunk. Balacskot. Ha jó vagy, csicsa, te is kapsz egyet. Csép csárga balacskot.

Kívülről örvendező csaholás hallatszik. A gyerekek örvendező arccal ugrálnak fel. Jánoska is mosolyog már és az ajtóhoz szalad:

– Apus! Apuka!

Csakugyan. A kántortanító lép be. Szép, magas, sötéthajú, halványarcú ember. A szeme kék és szomorú mosolygású. Szakasztott olyan, mint gyereken a Jánoska fia. Mellette csúnya, kócos kis kutya ugrál, házat felverő, vidám ugatással.

Duci féltékenyen topog rá:

– Mécs el... csúnya Molcsos. Enyém apuka, nem a tied – belékarol apjába és a karszék felé vonszolja.

A kántor fáradtan, borús homlokkal ült le. Még arra sem derült fel, amikor Baba az ölébe mászott.

Jánoska sejtette, hogy baj van. Odament apjához és átölelte:

– Szomorú vagy, apus?

Az apja lehajtotta fejét. Úgy esett mellére, mint a szárnyaszegett madár hanyatlása.

– Gyerekeim, holnaptól kezdve nem tanítok.

– Apuka ...

– Miért?

– A csehek –: emelte fel ökleit szikrázó szemmel Jancsi. – Ugye apám, a csehek?

– Igen. Betiltották a magyar tanítást. Cseh tanító fog jönni.

– És te, apuka? – kérdezte Gita.

– Én ezentúl már csak kántor leszek.

– És mi lesz velünk? Cseh iskolába járunk? – pattant fel nekipirulva Peti.

– Nem. Ti soha. Magam tanítlak itthon titeket. Hanem a többi szegény magyar gyerek ...

Sóhaj szakította félbe a szavát. Hirtelen másra fordította a szót.

– Kata néne, kérjük a vacsorát! Ti meg, kis csibéim, ide gyertek. Apuka mesél.

Szempillantás alatt körülvette mind az öt.

– Mesélj, apuka!

– Szépet mesélj, api!

– Csépet mecsélj, api! – majmolta utána Duci is.

– Szépet; a legszebbet, amit csak tudok. A turulmadárról.

– Milyen az, api?

– Madáj? Csájnya van? Mint a kis csijte?

– Nem, nem. Nagy és szép madár. Hasonlít a sashoz. Magyar madár.

– Én ismerem – szólott Jancsi. A magyarság jelképe a turulmadár.

– Igen. És ez a turulmadár egy hatalmas fán fészkel. A fa tetején volt a fészke.

– A legtetején?

– A legeslegtetején. Egyik gyökere Erdély sziklái közt futott le keleten. A másik nyugaton a határszélen fúródott a földbe. A harmadik délen gyökerezett, ott az Aldunánál. Tudod, Pityke, amiről tanultunk a Délvidéknél.

– Tudom, api. Orsova táján.

– Ahol most a szerbek vannak – tette hozzá Gitus.

– Ott, ott. És a negyedik...A negyedik gyökér itt a Felvidéken, a mi házunk táján, Rásztony és Körmöc között ereszkedett a földbe.

– Több gyökere nem volt?

– Volt még egy ötödik, amely a Nagyalföld kellős közepébe fúródott. Életfának hívták ezt a hatalmas fát, amelynek legmagasabb ágai a rózsafelhőket verték. Azon fészkel a magyar turulmadár.

Egyszer csak érzi a turulmadár, hogy inog a fészke. Kelet felől sírnak a faágak. Ezt sirták:

Fa gyökerét kelet felől
 Oláh fejsze vágja,
 Kelet felé lehullott már
 Életfánknek ága.
 Kelet felé nincs már fészke
 A turulmadárnak,
 Kelet felé turulfészken
 Csunya hollók rágnak.

Hej, megijedt szegény turulmadár! Nyugat felé billentette a fészket, de akkor ott is
 elkezdtek sírni az ágak:

Életfánkat nyugat felől
 Idegenek vágják.
 Nyugat felé lehullatja
 Turulfészkes ágát.
 Nyugat szélén nem lesz fészke
 A turulmadárnak,
 Nyugat felé lehullt fészken
 Csúnya hollók rágnak.

– Szegény tuluj – szólt közbe Duci. – Leecsik a fécske. Baba is sajnálkozott.
 – De ugyi, a többi gyökér még tartotta?
 A nagyobbak nem szóltak közbe. Ők már értették a mesét
 Az apa folytatta:
 – Alig hangzott el a nyugati ágak siránkozása, már dél felé is inog a fa. Ott is jajgatnak a
 száraz ágak:

Életfánkat délvidéken
 Szerb fűrészek tépik,
 Délvidéken elpusztítják
 Turulfészket, régít.
 Délvidéken turulmadár
 Hontalan és árva,
 Délvidék szép turul helyett
 Csúf hollók tanyája.

– Most már velük sírt a turulmadár is. Érezte, hogy töredezni kezd alatta a fészek. Észak
 felé húzódott az ágon, de ott megreccsent alatta az ág. Minden reccsenése ezt a panaszt sírta:

Életfánkat észak felé
 Fűrészelik csehek.
 Kárpátokban turulmadár
 Hazát már nem lelhet.
 Észak felé a turulnak
 Elpusztult a fészke ...
 Észak felé hollók szálltak
 A turul helyére.

– Azzal egy nagy reccsenés, –. felsikoltott az életfa minden egyes ágacskája és – a turulfészek összetörve lezuhant a mélybe.

– Apí, Jánocsta csij. Meg a Gita is ... – selypített bele Duci.

Baba is beleszólt:

– A Pityke is sír ... Mért sírnak, apuci? ...

Apuci nem felelt. Ha egy szót is szólt volna, maga is sírva fakad. Némán ölelte össze gyermekeit.

Pár perc múlva, hogy a gyerekek is elcsendesedtek, erőt vett magán és folytatta:

– Fészkeből kivert, hontalan lett a turulmadár. Azóta mindig száll ... Székelyföldre – Kárpátbércre – Délvidékre – nyugatszélre ... És mindenütt énekelni kezd.

– Hát tud a turul énekelni is? – kérdezte bele Péterke.

– Megtanult dalolni fájdalomában ... Most már énekel a turulmadár ... Azt éneklí mind a négy hely fölött:

Turulfészkes életfának

Gyökere fut e talajba...

Könny, verejték öntözgesse,

Napsugára kifakassza,

Hogy kihajtsa új tavaszra.

– Ezt kéri mindenütt a turulmadár. Mert amint abbahagyja verejtékkal és könnyel öntözni a magyar – és ha kell, vérrel is – akkor elpusztul a fa gyökere.

– Mi mindig öntözni fogjuk, apuka – szólt János.

– Könnyel – tódította Gita. – És verejtékkal.

– Vérrel is – kiáltott lelkesen Pityke. – Mi leszünk az új honfoglalók!

A kántor Péter fia szösze fejére tette kezét.

– Új honfoglalók? Jól mondtad, kisfiam. Épp ide lyukad ki a mese is. Hallgassátok csak tovább.

Így énekelt hát a turul. Magyar gyerekek nézték letről és visszaénekeltek neki:

Ne félj, ne sírj, turulmadár,

Könny, verejték addig hull,

Míg kihajt a fa gyökere

S visszajöhet a turul.

A turul visszasírta:

Napsugár ad életet

S most az égen fellegek.

A gyermekek pedig ismét választ énekeltek:

Ostromoljuk a Jézuskát,

Míg a Szíve meg nem szán,

Sugarat küld életfánknak

S turulfészek lesz a fán.

– Megértettétek jól mind a két verset gyerekek?

– Igen – felelte Jancsi.

– Én nem egészen – vallotta be Pityke.

– Kettőt ígértek a gyerekek. Az első versszakban hűséget és munkát, a másikban a Jézuska Szívének megostromlását jóságukkal és imáikkal, hogy kinőjön újra az elvágott gyökerű turulfészkes fa. Ami annyit jelent, hogy egész legyen újra a haza, magyar turul fészkeljen itt Rásztony fölött is, a Nagy-Kric tetején. Azok a gyerekek, akik ezt ígértek és teszik, azok lesznek az új honfoglalók, ahogy előbb a Péterke mondta.

A három nagyobb gyerek megértette és meghatottan hallgatott. A két kicsi nem igen értette. Rábáméskodtak apjukra.

– Mit mondsz, apuka?

– Mi van a tulujjal?

– Az, hogy összetört szegénykének a fészke és azért elrepült. Ezek a csúnya cseh katonák törték össze a fészket. Ha visszajön a turulmadár és megint lesz itt fészke, akkor már nem lesznek itt ezek a csúnya katonák, akik a magyarokat és apucit és titeket is bántanak. Azért legyetek jók és kérjétek a Jézuska Szívét, sajnáljon meg minket és adjon itt újra fészket a turulmadárnak.

Így a kicsik is megértették. Baba rögtön össze is tette kis kezeit.

– Api, így fogom kérni. Jó? Édes Jézuska, Szent Szíved sajnáljon meg minket és adj fészket a turulmadárnak.

Duci is utána selypítette, amennyire tudta:

– Jézucs Csive csajhálj és adj fécsket a tulujnak. Jó, api?

– Jó, jó, aranyoskáim. A turulmesét el ne feledjétek. Le is írtam. Itt van, Jánoska, te őrizd meg. Ez az apikátoknak a végrendelete.

– Apám!

– Apus!

– Apika! – kiáltottak fel fájdalmasan a gyerekek.

– No, nem kell megijedni. Hiszen nincs baj. Csak úgy mondtam. De azért őrizd meg jól, Jánoska. Az utolsó versecskét énekelni is megtanuljuk, hogy soha el ne feledjétek azt, mivel lehettek ti az új honfoglalók.

Felkelt és a zongorához lépett. A gyerekek örömmel vették körül a zongorát, mindig ünnepszámba ment, ha apjukkal énekelhettek.

A kántor maga szerkesztette a kis mesét a versikékkel, „végrendeletképpen”, a gyermekei számára. Nem volt biztos egy magyarnak az élete sem. Az igaz magyarnak. Bátor János kántortanító pedig az volt: igaz, nemes ősmagyar a legjavából.

Gondolta, ha meg kellene halnia, legalább egy emléke marad a gyermekeinek, amit elrejtethetnek az ellenség elől. Az utolsó kétszer négysoros versecskének dallamát is maga szerkesztette.

Lágy, bús, magyar dallam, a vége felé már lelkesen cseng-zeng.

Alig dalolták párszor át a gyerekek, máris tudták. Még a kis Józsika is fújta:

„Ostromoljuk a Jézuscskát
Míg a Csive meg nem csán,
Csugalat küld életfánknek
Cs tululfécsek lecs a fán ...”

Közben Kata néni vacsorára tálalt. Az ízletes, jó tepertős csusza felvidította a gyerekeket kissé. Folyton arról beszéltek, hogy:

– Mi leszünk az új honfoglalók!

Jánoska és Gita komolyan átértették, hogyan gondolja az apjuk, csak Pityke, vagyis Péterke gondolt merészebbet. Sisakot, kardot, páncélt szeretett volna, mint az ősmagyaroknak volt, felkapni egy pejparipára, és elindulni, miként Árpád apánk, újra elfoglalni a hazát.

Kata néne nagyon csöndesen üldögélt a kuckóban. Meg is kérdezte a kántor:

- Mi baja, Kata néne? Rosszak voltak a gyerekek?
- Dehogyan voltak rosszak a lelkeim ... Csak bagoly huhogott az ablakunk alatt.

Halálmadár az tekintetes úr.

A kántor lepisszegte, hogy ne ijesztgesse a gyerekeket. De maga lehangolódott. Rosszat sejtett. Szívére nehezedett egy sötét előérzet:

- Meddig ülök még itt együtt a gyermekeimmel?

Este, mikor már sötét volt a szobácskában és mélyen aludtak az apróságok, a kántor ébren hánkolódott. Nem jött álom a szemére. Felkelt és letérdelt szentképük elé, amelyen az Úr Jézus olyan biztatóan mutatja irgalmas Szívét.

– Uram, sajnálj meg minket! Ha mi nem érdemeljük meg, legalább az ártatlan gyermekeket! Legyen gondod rájuk, ha én nem leszek! Hiszen anyjuk sincs, a Te szíved az egyetlen, akire ráhagyhatom gyermekeimet. Legyen gondod rájuk, és ha mi már meg nem éljük, legalább nekik add vissza a hazát!

Még sokáig imádkozott ilyesképpen. A buzgó ima megnyugtatta. Lefeküdt, és nemsokára elaludt.

Azt már nem hallotta, amikor Péterke álmában megszólalt:

– Előre!.. A bajmóci várhoz!.. Szuronyt szegez! – Álmában vezényelt. Azt álmodta, hogy mint az új honfoglalók vezére küzd gyermekesereg élén a közeli Bajmócon, a híres Rákóczi-kastély alatt és a kis honfoglalókat vezényli rohamra.

II. fejezet: A kis várépítők

Rásztonyból Körmöc felé a Kecskeháton visz át a gyalogút. Persze, ne gondoljátok, hogy egy eleven kecske hátán kell átmászni. A Kecskehát nem más, mint meredek, erdős hegyi út.

Ezen az úton van az ezüsfenyő. A legenda mesét fűz hozzá.

Valamilyik ősmagyar vívott e helyen. Ezüst volt a vértete, ezüstvitéznek hívták. Itt esett el és a földből, amelyet az ezüstvitéz vére öntözött, ezüsfenyő nőtt ki örök emlékjelül.

Öreg, hatalmas, fehér, tűlevelű fa. Ide szoktak kirándulni diákok, gyerekek, nyaralók.

De most már rég vége a kirándulónapoknak. Hideg, késő őszi szél rezegteti Rásztony körül az erdők lombjait.

És mégis egy gyerek jön arról. Szőkehajú, piros, gömbölyű arcú kisfiú. Egyenesen az ezüsfenyő felé tart.

Megismerjük. A kántor középső fia: Bátor Péterke. Egyszerre füttyt hasít a levegőbe.

Pityke megállt és hirtelen a bokrok mögé ugrott. Onnan figyelt ki. A vele szaladó kutya is leült és figyelt.

A fütty irányában nemsokára a bokor közül barna hajú, villogóan feketeszemű pásztorgyerek alakja lépett elő.

Megállt. Lehúzta csizmáit. Kémlelve körülnézett. Majd a zsebébe nyúlva, keresgélt valamit. Rögtön elő is került onnan magafaragta kis furulya.

A gyerek szájához emelte és fújni kezdte. Halkan, zokogóan szállt a dallam fel a hegyek közé, azon is túl messze, messze, valamerre a Kraszna partja felé:

Krasznahorka büszke vára ...

Ezt furulyázta a gyerek. Úgy látszik, jel lehetett, mert dallamára itt is, ott is egy-egy gyerekfej bukkant elő.

Szintén pásztorgyerek félék, de a szegényebb tót népből. A furulyázó fiú az apja nyájának pásztora lehetett. És pedig magyar embernek. Erre vallott módosabb, magyar ruhája, szép hosszúszerű csizmája, meleg lajbija.

A gyerek szájához emelte és fújni kezdte.

A bokrok közt elbújt Péter is előlépett.

– Szervusz, Marci!

Ismerte jól a pásztorfiút. Osztálytársa volt az édesapja iskolájában. Persze, Marci jóval nagyobb, erősebb és idősebb is volt Petinél, mert az iskolát nem rendszeresen járta és így elmaradt a fiatalabbakhoz. Nem csoda, csak télen járt iskolába, tavasszal és kora ősszel pásztorkodott. Pedig eszes, könnyűfejű gyerek volt a Marci.

– Szervusz! – viszonzta Marci. – Ezek is eljöttek. El akartak jönni! – tette hozzá nyomatékkal.

Peti egy kissé bizalmatlanul nézte a többi és odasúgta Marcinak:

– Jó magyarok? Nem árulnak el?

– Bíz rád – felelt fölényesen Marci. – Nem avattam volna be őket másképp a jelbe.

A jel a nóta volt, amit elfurulyázott. Ez jelentette, hogy csupa magyar érzésű, megbízható fiú van együtt. Az egyik tót gyerek sértődötten közbe is szólt:

– Én is magyar földön születtem, igenis magyar vagyok!

A másik tódította:

– Vagyok olyan magyar, mint te!

A harmadik már fenyegetett is:

– Ki mondja, hogy nem vagyunk magyarok? Vigyázz te, van nálam ostor is!

Pityke megszeppent:

– Ne haragudjatok, – engesztelte a hazafias kis tótokat.

– Nem vagytok rásztonyiak, nem ismerlek titeket, hát azért kérdeztem csak. Most már tudom, hogy magyarok vagytok.

A tót szelíd természetű nép, a fiúk is hamar megszeliődtek. Nemsokára már jó pajtás volt Pityke, Marci, Jankó, Stefkó, Palkó.

Pityke volt a legfiatalabb köztük, mégis ő vitte a szót, mint a kántortanító fia, aki legértelmesebb és legtöbbet tanult az öt közt.

– Várat fogunk építeni – kezdte Pityke. – Itt az ezüstoffenyő alatt. Meglepjük vele a rásztonyi gyerekeket. Ha kész, őket is kihívjuk.

– Milyen várat?

– Kis magyar várat. Juszt is lesz a cseh uralom alatt egy kis magyar vár! A mi várunk.

– Ezt megoltalmazzuk, – tette hozzá Marci.

– És mindennap egy kicsikét hozzáfoglalunk. Addig, míg egyszerre csak egész Rásztony magyar lesz.

Janó, a legidősebb, legérettebb fiú kételkedett a gyerekes gondolaton:

– Te, lehet azt úgy csinálni?

Pityke azonban váltig erősgette:

– Persze, hogy lehet. Ha minden nap csak tíz lépést is foglalunk hozzá. Ugyi egy évben háromszázhatvanöt nap van. Az már 3650 lépés. Ugyi, milyen sok? Egy-két év múlva már nemcsak Rásztony, hanem Körmöc is a miénk lesz.

Palkó, a legfiatalabb és legelmagyarosodottabb tót gyerek lelkesen szólt hozzá:

– És mire nagyok leszünk, mienk lesz az egész Magyarország!

Gyermekecsük azt hitte, hogy az majd csak úgy megy. Rögtön hozzá is fogtak a várépítéshez. Tornynos földhalom, az volt a vár. Körülötte kis árkot kapartak sáncnak. A köré tűzdelték száraz fagallyacskákból a bástyákat. Munka közben elmondták a panaszukat.

Pityke, hogy az iskolában, nem lesz többé magyar tanítás.

Marci arról panaszkodott, hogy apjától, mert magyar, elhajtották a nyáj javarészét a csehek.

Palkó apja valamiért botot kapott a csehektől.

Janó elbeszélte, hogy a tótok is azt mondják, jobb volt magyarok alatt.

Stefkó panaszja volt a legszomorúbb. Bevallotta szegényke, hogy sok tót örül most és a csehek pártján van. Az ő bátyja is ilyen, cseh katonákkal barátkozik. Mamóka, az édesanyja, sír azért, mert azok a cseh katonák valami újféle vallásra is csábítják a bátyját az imádságos, vallásos mamókának ezért majd megszakad a szíve.

A kölcsönös panaszkodások közben elkészült a kis vár. Pityke előkotort a zsebéből egy darabka nemzetiszín szalagot. Faágra kötözték és kitűzték a várra. A Kárpátok szele csókolgatva lengette azt az egyetlen nemzetiszín darabkát az elrablott magyar hegyek között.

A gyermekek gyönyörködve nézték.

– Holnap kihívom Jancsit, Gitát. Te is hozd el Marci a Rozikát és Körmöcről a bátor magyar fiúkat, akiknek elárulhatjuk a nagy titkot. Én Rásztonyból hívok. És akkor majd felesküszünk a honfoglalásra.

Az eskü roppantul tetszett mindegyiknek.

– Felesküszünk! Igen, felesküszünk!

– Van egy nagy késem, – szolt titokzatosan Marci – kicsorbult tavaly és apám el akarta dobni, mikor újat vett a vásáron. Elkértem tőle és megköszörültem. Csak a hegye hiányzik, de azért jól lehet vágni vele. Elhozom és el fogjuk ásni.

– Én kürtöt csinállok és azt is elássuk! – szolt Janó.

– Én parittyát csinállok. Jól lehet követ hajítani vele. Úgy, mint Dávid a Góliátra.

Péterke tapsolt örömeiben.

– Én is keresek valami fegyvert. És fegyvereket fogunk elásni. Magyar fegyvereket!

– Minek az? – kérdezte Stefkó.

A többi lenézően mérte végig.

– Még azt se tudod? A honfoglalóknak fegyver is kell.

– Ki tudja, mire.

– Hátha harcra kerül a dolog.

– Negyvennyolcban is ástak el fegyvereket honvédek. Még az öregapám is. Apuka mesélte. Most mi is olyanok leszünk, mint a szabadságharcosok.

Marci, a pezsgő magyar vérű fiú tűzbe jött erre a gondolatra.

Felkapta furulyáját és elkezdte rajta fújni a Rákóczy-indulót.

– Vigyázz! – intette Janó. – Odaát az erdőben cseh katonák vágják a fákat.

– Majd én tanítok nektek egy új éneket, azt nem ismerik még a csehek, ha meghallják is. Apám csinálta a versét meg a nótáját is. Ez legyen a honfoglaló gyerekek dala.

Letelepedtek. Péterkének erős, csengő hangja volt. Előénekelte egypárszor. A többi kezdte vele dúdolni. Marci nemsokára már kísérni tudta a furulyával. Egy-kettőre tudták is már.

Csengő gyermekhangon szállt ég felé az új kis honfoglalók dala:

Ne félj, ne sírj, turulmadár
Könny, verejtek addig hull,
Míg kihajt a fa gyökere
S visszajöhet a turul.

A Nagy-Kric kőháta visszaverte a hangot. Bízatóan zengte utána a kárpáti visszhang is:
– Visszajöhet a turul...

A másik szakaszt ájtatosan, égre emelt szemekkel énekelték:

Ostromoljuk a Jézuskát,
Amíg Szíve meg nem szán,
Sugarat küld életfánknek,
S turulfészek lesz a fán.

A Nagy-Kric utánazengte újra:

– Turulfészek lesz a fán ...

Bátó Péterke aznap nagyon boldogan ment haza. Rózsás arca a szokottnál is jobban pirult, szemei csillogtak, hullámos szőke haja borzasan csapzott homloka körül.

Testvéreit mind otthon találta. Jancsi és Gita vonattal szoktak bejárni Körömre. Csak egy állomás volt. Reggel mentek, délutánra haza is jöttek. Így Körömön járhatta Jánoska a második gimnáziumot és Margitka az első polgárit.

A cseh megszállás első idejében persze rendes vonatok sem jártak, az utazók nem mentek át az iskolába. Be is zárták pár hétre a középiskolákat.

Bátó János, az apa, nem volt odahaza.

A gyerekek riadtan, szomorúan ültek együtt.

Péterke amint belépett, észrevette, hogy baj van. Egyszerre elröppent a zajos jókedve.

– Apika bement Körmöcre. Két cseh katona volt érte – újságolta a szomorú hírt öccsének Jancsi.

Gita sírvafakadt. Rázendített a két kicsi is. Ezt már ők is megértették, a szegénykéék. Hogy elvitték az apit.

– Elfogták?! – szakadt ki a kérdés Péterke hirtelen elszoruló melléből.

– Még nem. Csak félünk tőle. Most még csak azzal jöttek érte, hogy ki akarja hallgatni a zsupán.

Pityke, a mindig jóban reménykedő igazi gyerek, kissé megkönnyebbült erre.

– Hála Isten. Akkor hazajön. Estére megjön, ugye?

– Ma estére nem. Késő lenne este a Kecskéháton él.

Síkos a fagyos föld, sötétben nem jó arra járni. Azt mondta apus, Körmöcön fog aludni, Sándor bácsiéknál és reggel gyalog jön haza.

Így hát estére egyedül maradtak a gyerekek. Máskor is megtörtént már, hogy Körmöcön hált az apjuk és egyedül maradtak Kata nénivel.

Most mégis olyan szomorú, olyan félős volt ez az egyedüllét.

Hallgatagon ültek az asztal körül. Duci megint kedvencét, a cicát simogatta. Attól kérdezte:

– Duj, duj csicsa, mitoj jön api? Dolombold meg csépen!

Ráhajtotta fejcskékjét a cica puha szőrére, meghallgatni, vajon mit dorombol vissza?

Baba elaludt a Kata néne ölében. Gitus api névnapjára, karácsony másodnapjára horgolt egy házisapkát meglepetésül.

Hol az ujjait törülgette, hogy ne csússzon a tű, hol meg a szemeit, hogy ne csússzék ki az az áruló könnycseppecske.

Jánoska a latin könyve előtt ült, de nem tudott tanulni. A deklinációk össze-vissza kavartak fejében. Talán az elsőt se tudta volna most elmondani, pedig az osztály legkitűnőbb tanulója volt.

Korérett, komoly gyerek volt ez a Jánoska. Úgy gondolkozott, mint egy kis öreg. Nem hiába szánta papnak már a boldogult édesanyja is. Maga is arra vágyott. Most is a többi helyett gondolkozott.

– A zsupán nem hiába hívatta. Fél apukától. Hallotta, hogy nagy magyar. Tudja, hogy magyarosítani fog. A zsupán kegyetlen ember.

Tovább nem merte gondolni, összeszorult a szíve.

Péterke fegyvert keresett, amit holnap ő is eláthatna. Nem volt más, csak a Jánoska verébpuskája. Szerette volna elcsenni. De nem engedte a becsületes kis szíve, amelybe naponkénti szent áldozásában betér a Jézuska. Hiszen akkor nem is mehetne áldozni holnap.

Jánoska körül settenkedett:

– Jancsikám, nem adnád nekem a puskát? – bökte ki végre nekibátorodva.

Merész kérdés volt! Máskor három napig tárgyalták, cserélgették volna. De ma olyan mindegy volt Jancsinak minden. Mikor millió magyar fegyver elveszett, mi az az egy verébpuska?!

– Jó – hagyta ré ellenkezés nélkül. – Veheted.

– Nekem adod? – csillant fel boldogan Pityke szeme.

– Neked adom.

– Mivel cserélsz? Mit adjak érte?

– Nem kell semmi.

Péterke elámult.

– Igazán?

– Igazán.

Még mindig nem akart hinni a saját fülének.

– Egészen ingyenben adod?

– Egészen ingyenben.

Peti hálásan ugrott bátyja nyakába.

– Jánoska, Jánoska, de jó vagy! Majd ha lefekszünk, a sötétben megsúgom, miért kell. Neked és Gitának is.

Lefekvés, lámpaoltás után szokták elsúgni egymásnak titkaikat. Erre az időre hagyta most is Peti a honfoglaló vár szörnyű nagy titkát. Alig várta már, hogy lefeküdjének.

Kata nénivel együtt, a Jézus Szíve képe előtt térdelve mondták el az esti imát. Utána három Miatyánkot. Egyet anyus lelkiüdvéért, egyet apiért és egyet a hazáért. Utána lefeküdtek szótlanul. Csak Duci akadékoskodott egy kicsit.

Először a cicát akarta maga mellé fektetni, azután meg a Morcost kereste.

– Molcsocs. Molcsocs ... Hol vagy, Molcsocs kutyus?

– Elszaladt apikája után.

– Miért?

– Ne kérdezzen már Ducika, hanem aludjék szépen. Ha nem fogad szót, megharagszik a kis Jézus és nem jön el karácsonyra.

Óh. ez nagy szó! Duci lefekvés előtt látta a sötét ablakból, hogy szállingóznak a fehér hópihéek. Az első hó. Ez is jel, hogy közeledik már Jézuska a szép karácsonyfával.

– Jó leszek, Kata néni – felelt rögtön Duci és befordult a fal felé. Nemsokára elaludt a két kicsi. Kata néni, aki az apa távollétében a gyerekek hálószobájában a földre szokott magának ágynak vetni, szintén szuszogott már mélyen.

Csend volt odakint. Szokatlanul hallgató, néma csend. Máskor a Morcos csaholt még sokáig az udvaron. Ma ez a zaj is hallgatott. A Morcos nem volt otthon.

Ebbe a nagy csöndbe suttogott bele Péterke hangja:

– Jánoska, alszol?

– Nem. – súgta vissza Jancsi.

– És te, Gitus?

– Én sem.

– Nagy titkot súgok nektek. De senkinek ne mondjátok el apin kívül.

– Nem.

– Becsületszóra?

– Jól van no. Becsületszóra.

– Te is, Gita?

– Én is. Becsületszóra.

Pityke hosszú hálóingében feltérdelt az ágyban, előre hajolt a sötétségben, és úgy súgta a titkot.

Elmondott mindent a várról, az esküről, az elrejtett fegyverekről. Gita boldog és büszke volt, hogy őt mint leányt is beavatják a fiúk hadititkába és rögtön felajánlotta fegyvernek kötőtűit.

Az okos Jancsi már két kifogást tett.

– Tudod, Pityke, a vár nekem is tetszik. Egy kicsike magyar vár az elrablott földön. De azért a honfoglalás nem megy úgy, ahogy te gondolod. Erre nem is szabad megesküdni. Olyanra bűn megesküdni, amit meg nem csinálhatunk. Hanem arra fogunk esküdni a vár előtt, amit apitól tanultunk. Tudod, ahogy a versben van. Hogy úgy leszünk mi új honfoglalók.

Péter belenyugodott, de ahhoz Jancsi ellenkezése dacára is kötötte magát, hogy el kell ásni a fegyvereket a vár mellé. Jancsi engedett, hadd legyen meg a Pityke öröme.

Megbeszélték, hogy másnap délután mennek ki az ezüsfenyő alá, esküdni a várnál. Magukkal viszik Rásztonyból a legmegbízhatóbb magyar gyerekeket is. Gitus öröme, a lányokat is belevéve.

Az elálmosodás vetett csak véget az éjszakai suttogó haditanácsnak. Gita már nem felelt, elnyomta az álom. Jancsi is elaludt.

Legtovább Péterke volt ébren. Őt izgatta legjobban a vár, az eskü, az elásott fegyverek.

Nyitott szemekkel feküdt. Szemben az ablakkal volt ágyacskája. A függöny egy szakadásán át látta, hogy odakint hull a hó.

Rögtön a várra gondolt.

– Milyen szép lehet most a behavazott kis vár. Olyan, mint télen a bajmóci Rákóczi-kastély. Fehér hópihék közt leng a pirinyó zászló. Egyetlen magyar zászló az elrablott földön. Az ő várak zászlaja!

Végre őt is elnyomta az álom. A kis honfoglaló most várat épített álmában is, ragyogó fehér hóból, amely lerakva egyszerre márványkővé vált.

A tetejére hatalmas zászlót húztak fel. Olyan nagyot, hogy végét se lehetett látni.

Mikor legszebb volt az álom, felriadt. Pedig még alig hajnalodott. Éktelen kutyavonítás verte fel az alvókat.

A Morcos volt. Szűkölt, vonított az ablak előtt és hallani lehetett, amint fel-felugrálva az ablak felé, lábaival kaparja a falat.

A Morcos hazajött. Hajnalban, vonítva, egyedül.

Mit jelenthet ez?

III. fejezet: Az első áldozat

Morcos kutya máskor is megcsinálta már, hogy ügyetlenül elmaradt a gazdájától. Ilyenkor röstellte a dolgot és egyedül hazaérve, szégyenkezve surrant be a kutyaházba.

Most pedig vonít, szűköl, kaparja a falat. Ilyet még sohse csinált.

Nem csoda, ha mindnyájan ijedten riadtak fel. Az amúgyis ijedős és beteges Baba hirtelen ébredve fel álmából, sírva fakadt.

Duci felült, álmosan dörgölte a szemét és maga elé motyogta félálomban még mindig:

– Molcsos ... Molcsos ... Gyele, jó kicsi Molcsos...

A nagyobbak is felültek.

– A Morcos ugat!

– Hazajött api!

– Biztosan nem vitte el a kapukulcsot és nem tud bejönni.

– Kata néni, gyorsan adj a ki az ablakon a kulcsot!

Pityke, akinek az ágya az ablaknál volt, feltérdelt és megzörgette az ablakot.

– Api, api! – kiabált kifelé.

Keserves vonítás felelt vissza.

Kata néni tőle telhető gyorsasággal felcihelődött és gyertyát gyújtott.

– Mi lelte azt a dögöt, hogy ennyire vonít? – dörmögött magában. – Takaródzzanak be, amíg ablakot nyitok!

Az ablak nyílt, hideg csapott be és átszívott a szél. A gyerekek megborzongtak a takaró alatt. A Morcos vonítása még rémesebb lett.

Kata néni kihajolt az ablakon.

– Itt a kulcs ... Merre van a tekintetes úr?

Semmi felelet. A Morcos azonban kínos szűköléssel ugrált fel az ablak felé.

Kata néni becsukta az ablakot.

– Egyedül szökött haza a beste állat ... Nincs itt az édesapjuk. De hogy mi lelte ezt a dögöt?! ...

A vonítás egyre rémesebb és rémesebb lett.

– Talán fázik ... – szólt remegő hangon Jánoska.

– Megijedt az első hótól – vélte Gituska is, de az ő szájaszéle is remegett, mintha egy más gondolat settenkedne a szavai mögött, amely sírásra rángatja ajkait.

– Engedjük be a szegény Morcost – kérlelte Peti. Ducika, aki közben szintén felébredt, sietett a Morcos pártját fogni.

– Fágyik a csegény Molcsos ... Engedjük be ...

Babus újra elpityeredett.

– Félek, ha úgy vonít ...

Kata néni felvette a nagykendőjét és kiment a Morcosért. Őt nem a Morcos fázása hatotta meg.

Ő sokkal, sokkal rosszabbat sejtett...

Tudta, hogy a kutyák ilyen hangú szűküléssel jelzik a veszélyt. Azt is tudta, hogy a Morcos a múlt telet is átélte már és akkor sem vonított a fázástól soha. Látni akarta, hogy mi van hát a kutyával, azért engedte be.

Morcos úgy szaladt be, mint a nyíl. Egyenesen kis barátjának, Ducinak az ágyához. Felugrott és nyöszörögve a vánkósához lapult.

Ezt se tette még soha.

– Molcsos!... Molcsos! – örvendezett Duci. Pityke is örömmel kiáltott fel:

– No ugye, hogy nincs más baja, csak fázott!

De úgy látszik, mégsem .. Rögtön leugrott újra. Az ajtóhoz futott és két lábra állva kaparta, hogy engedjék ki. Közben újra elkezdte, bár halkabban, de annál fájdalmasabban azt a borzalmas hangú vonítást.

Kata néni kinyitotta az ajtót. Morcos kirohant. Pár pillanat múlva újra vissza. Megint egyenesen a Duci ágyához. Most csak két első lábát tette föl és olyan fájdalmasan nézett az a két hűséges kutyus-szem. Azután ismét kirohant az ajtón és ismét vissza. Mindenkit szűkülve körülugrált. Azután ismét ki és ismét vissza.

A gyerekek szótlanul, elbámulva nézték. Kata néni lehajtotta a fejét és potyogni kezdtek a könnyei.

– A kutya hív minket... Baj van ... Imádkozzanak, szívecskéim...

A gyerekek hangos sírásra fakadták. Kata néne is sírt. A ki-berohanó Morcos szűkölt. Síró gyermekhangok reszketve mondták:

– Üdvözlég Mária, malasztal teljes, az Úr van teveled...

Az imádság vége zokogásba fült...

* * *

A Szűz Anya azonban megértette így is. És a gyermekek imájára leszállva égi trónusáról, odasuhant a haldokló mellé.

Ott feküdt a haldokló a havas éjszakában a Kecskék meredeke alatt, az ezüsthégy mellett, közvetlen közelében az új honfoglalók kis várának.

Bátó Jánost, a magyarszívű kántortanítót azért hívatta a környékbeli cseh parancsnok: a körmöci zsupán, hogy eltegye láb alól.

Besúgta ugyanis egy áruló tót szatócslegény, a félszemére vak Hancsák, hogy Bátó tanító szítja a magyarság tüzét. Titkon magyarul tanítja a gyerekeket és a népben, amelynek a falu kántora, mindig bizalmas embere, táplálja a hazafias, nemzeti érzést. Még a Himnusz is eljátszotta egyszer egész halkán, titkon a templom orgonáján. Ő is hallotta saját fülével.

A zsupán először le akarta lövetni. De mást tanácsolt neki a félszemű Hancsák:

– Pán (úr) – szólt ravaszul az áruló, – nagyon elkeserítené vele a népet. Fel is lázadnának. Annyira szeretik a kántort. Mintha testvére, apja vagy fia volna mindenkije az egész faluban. Láb alól kell tenni.

– Hogyan?

– Behívatja a pán zsupán¹ kihallgatásra. Este elengedi, de megmondja, hogy Körmöcön nem szabad háltnia, haza kell mennie azonnal Rásztonyra. A Kecseháton visz át az út. Jó meredek. Szörnyethal, aki lebukfencezik onnan.

– Buta vagy, Hancsák – szólta a zsupán a félszemű Hancsákra. – Hegyvidéki emberek ezek. Járták ezt az utat máskor is éjjel. Sose pottyant le egy se. Csak nem gondolod, hogy majd a mi kedvünkért épp a kántor lebukfencezik?

– Nem vagyok olyan ostoba, amilyennek gondol a pán zsupán. Én csak azt mondom, hogy miért ne járhatna ugyanakkor arra két-három cseh katona? És miért ne taszíthatnák le azok? A nép azt fogja hinni, lecsúszott az éjjel.

A zsupán elgondolkozott:

– Igazad van, Hancsák. Mégsem vagyok olyan ostoba, amilyennek látszol. A nép ugyan nem nagyon fogja elhinni, de mégis jobb, mintha biztosan tudná, hogy én ötlettem meg. Úgy lesz. De te is velük mégysz, mert tudod az utat. Béredet megkapod.

És úgy is történt. A zsupán szépen, nyájasan beszélt a kántorral. Csak azt kötötte ki:

– Figyeltetni fogom, azért a falujából nem szabad kimozdulnia. Azonnal visszamegy, két katona elkíséri a város határáig és Rásztonyban marad.

– Nem hálhatnék itt a sógoromnál? – kérdezte Bátor János. – Hajnalban indulok.

– Nem. Azonnal megy. A katonáim elkísérik. Meg egy helybeli vezető.

A kántor kezdett rosszat sejteni. Zsebébe nyúlt, hogy megvan-e a rózsafüzére?

Megvan. Arra is gondolt, hogy ma volt a december első, pénteki Jézus Szíve mise. Első pénteken gyónni és áldozni szokott a jó halál kegyelméért. Lám, milyen jó. Most bármi történjék is, rendben van a lelke. Nem fél megjelenni az Úr színe előtt.

– Csak a gyermekek ... A kicsi gyermekek ... De hátha az égből még többet tehetek majd értük, mint itt a földön?...

Megnyugodott.

– Menjünk – szólta férfiasan, félelem nélkül, és indult kíséreiével.

Hárman voltak. Két cseh katona és Hancsák, akit a sötétben megismert a kántor. Hancsák nem mert ránézni. Mikor a hegyi útra értek, egyszerre megfordult.

– Menjetek magatok vele. Úgyis nemsokára itt a körmöci határ.

A két cseh azonban rászólt, és akkor ímmel-ámmal, elmaradozva követte őket.

Bátor tanító most már biztosan tudta, hogy baj lesz. Lelkében a halálra készült. Jézus Szívét és a Szűz Anyát hívta segítségül.

Közben egészen besötétedett. Az egyik csehnél kézilámpás volt. Az világított a havas útra.

Gyenge fénye mellett oly szép volt a fekete éjből kifehéredő hegyek, jó ismerős csúcsok, odalént az út alatt az ezüstfenyő kedves, szép völgye.

Bátor János megállt.

– Itt a rásztonyi határ. Engedjétek már most magamra...

Egyszerre két puskacső emelkedett felé.

– Ha mozdulsz, lövünk!

A kántor nem moccant. A másik odalépett és összekötözte kezét, lábát.

Hancsák ijedten húzódott hátra, mintha belemart volna a fenyegető lelkiismeret kígyója.

De már késő volt.

A két katona az út szélére vonszolta a megkötözött, néma embert, oda, ahol a legmeredekebb. Egy lökés, hang- és zajnélküli tompa zuhanás – és a kántortanító már nem állt köztük.

A katonák megfordultak.

¹ Pán = úr: zsupán = parancsnok.

– Erigy, tót – szoltak megvetéssel ez árulóra – te ismerős vagy erre. Mássz le a völgybe vezető úton és vedd le a kötelékeket, másként észreveszik, hogy letaszítottuk.

Hancsák kidülledt szemmel, fogvacogva, meggörnyedve húzódott hátra.

– Menjete ti ... Nem megyek ... Nem bírom megnézni ...

De most feléje emelkedett a két puska.

– Ellenkezel, te tót kutya? Azt hiszed, ti tótok lesztek itt urak? Mi vagyunk uraitok, a csehek. És ti engedelmeskedtek. Indulj, vagy lövünk!

A gyáva Hancsák összehúzta magát és kullogott lefelé. A két cseh otthagya. Fáztak, siettek haza.

Hancsák előrevilágított lámpájával, mikor leért a völgybe.

Ott feküdt a havon az összeroncsolt, vérző test.

Mégis rosszul számítottak. A zuhanó test akadozva esett le a hegyoldali bokrok között. Nem zuhant, csak gördült, így nem halt szörnyet az áldozat. Élt, és amikor odaért Hancsák, megmozdult.

Hancsák rémületében felkiáltott. El akart rohanni, de mintha odaszegezték volna. Állt és eltorzult tekintettel meredt a haldoklóra.

Az pedig felvetette megtört tekintetét.

– Hancsák – susogta. – Elárultál ... engem ... és a földet ... Én megbocsátok neked ... De a föld ... a föld ... Az elárult haza földje ...

Nem tudta folytatni. Hancsák felordított, és mint az észnélküli rohant el az erdő sűrűjébe.

A haldokló egyedül maradt. Leszállt az éj. De világított a hó, a kitisztult égről leszálló holdsugárban.

– Gyermekeim! – nyöszörgött Bátor, miközben szédülő feje előtt kezdett összefolyni szemében minden. – Jancsi ... Pityke ... Gitus ... Ducika ... Baba ...

Arra gondolt, hogy Babát, a gyengemellű, beteges kislányt talán már nemsokára úgyis viszontlátja ... Akkor hirtelen egy parányi nemzetiszín foltocska tűnt szemei elé.

Nagy kinnal arra fordult. Olt állt mellette a kis vár. Így behavazva olyan volt, mintha hóból építették volna.

– Péterke – susogta magában a haldokló. – Ő jár ide játszani. Az ő műve lehet ...

Áldó tekintettel nézett oda ...

– Péterke ... gyerekek ... ez a föld ... bennetek ... maradjon ... magyar ...

Szeme kerekre tárgult.

– Jézus ... Szent ... Szíve ... – nyögte ki félhangosan. És egyszerre úgy látta, mintha e szóra emelkedni kezdene előtte a vár. Nagy, hatalmas kastéllyá nő fel, mellette a várkápolnából csilingel a harang.

Ez már a haldokló utolsó földi látomása volt.

Úgy képzelte, mintha ő abban a kápolnában volna. Kurucok térdelnek benne, elől Péterke, árvalányhajos főveggel.

Körülötte a fehér hó mintha csupa orgonabillentyű volna. Belemarkolt a hóba, hogy orgonálja az imádkozó kurucoknak azt, amit reggel énekelt:

„Add nekem Jézus Szívedet...”

És erre leszáll az égből egy hónál is fehérebb arcú, gyönyörű lény ... Megismeri: a Szűz Anya. Megfogja kezét és így szól:

– Jer... elviszlek Fiamhoz, hogy odaadja neked a Szívét.

És ezzel megszűnt a földi látomás. A kántor lelke kirepült testéből és szállt, szállt, fel az égbe, az édes Jézus elé ...

Már ott énekel a kántor és ott eseng:

Uram, Jézusom, add vissza a magyarnak a hazát ...

Mire Morcos kutya a nyom után gazdájához ért, már csak a holttestre talált. Odafutott, szűkülve visszaugrott ... majd két hátsó lábával hátrafelé rugdalva a havat, keserves vonításba kezdett.

Azt hitte felébred erre a gazdája. De hiába.

Újra hozzáfutott, hogy megnyalja. A holttesttől fél az állat. A kutya is megrémült és keserves, panaszos szűküléssel nyílegyenesen futott haza, a rásztonyi tanítólak felé.

Első hírvivőnek a nagy gyászesetről.

IV. fejezet: Eskü a vár alatt

Eltemették Bátor Jánost. Ott nyugszik már a rásztonyi temetőben, mint a haza vértanúja. Mindenki tudta, hogy a magyarságáért kellett meghalnia. A lelkiismeretfurdalástól félő Hancsák maga vallott ki mindent. Úgy is temették el, mint a haza hőst. A csehek gépfegyverei is ott voltak a temetésen, nehogy fellázadjanak az elkeseredett magyarok.

Óh, hogy fájtak a magyar szívek... Hát még az árván maradt magyar gyerekek szívecskéi...

Mikor egy rásztonyi paraszt hazahozta szekeren a holttestet, hogy az ezüstenyő mellett találta, majd megszakadtak a fájdalomtól a kicsi szívecskék. A két legkisebbnek meg se mondták, annál szívettépőbb volt hallgatni, amint sírva kérdezték:

– Hol van api?

– Mikor jön hazsa apuci?

Duci a Morcost is faggatta:

– Jó Molcsos, csép Molcsos ... mitoj jön aputa?

Morcos alig evett. Szomorúan lógatta fülét-farkát:

– Vau-vau, kis gazdám, nincs már nékem többé öreg gazdám.

A temetés után szétosztották az árvákat. A két kicsit a meghalt tanító öccse, Sándor bácsi vette magához Körömről.

– Egy gyerekünk van csak, pedig a vagyonkához elérne több is – szólt a jószívű ember. – Hadd legyen most három.

Gita és Peti Rásztonyon maradnak. Gitát a keresztanyja fogadja örökbe, aki gyermektelen özvegyasszony, Péterkét pedig Csóta Istók uram, a rásztonyi magyar csizmadiamester, aki szintén valamilyen atyafiságban volt Bátorékkal.

– Úgy sincs gyerekem, lesz legalább kire hagyni a műhelyt – pödört egyet bajuszán nagy elhatározással a mester.

Jánoskáért Pozsonyból jött el a nagynénje a gyászeset hallatára. A néninek mindig Jánoska volt a kedvence, kiválasztotta hát magának, hogy pozsonyi diákot csinál majd belőle.

Így osztogatták szét a kis árvákat. Szegénykéik csak hallgatták, hallgatták összefűzve a sarokban, hogy mit határoznak felőlük az asztal körül ülő nagyok. Azt is hallották, amint Sándor bácsi elmondta, hogy a legközelebbi vonattal, amelyen a kiutasítottak mennek a megcsonkított magyar területre, ő is elutazik a családjával és a két kicsit is magával viszi. Bátyja halála óta nem érzi biztonságban a maga életét sem, jobb lesz nekik Pesten.

– Szétszakadunk erre-arra – gondolta nehéz szívvel Jánoska.

– Nem megyek el Gitától – sírdogált Baba és belekapaszkodott nénjébe.

Duci a szomorú kutyus hosszú füleit szorongatta:

– A Molcsos is velem jön ... Ugyi Csányi bácsi?

– Jó, hozhatod a Morcost is – hagyta rá jólelkűen a bácsi – Most feküdjetek le szépen, gyerekek. Holnap reggel indulunk Kőrmöcre; Jánoska pedig Pozsonyba.

Róza néni szemeit törülgette:

– Szegény kis árváim, utoljára alusztok együtt.

A felnőttek, akik a temetésre jöttek, az ebédlőben feküdtek le, a gyermekeket a hálóban hagyták Kata nénivel, utoljára.

Szegény Kata néni... Vörösre, dagadtra sírta ki már mindkét szemét. Úgy szerette a gyerekeket, mint a sajátjait. És most el kelljen válni tőlük?

Ducit, Babát csókolgatva, ölelgetve fektette le. A nagyobbak összerakosgatták könyveiket, játékaikat; könnyes szemmel, terhes, nehéz szívvel.

Mikor Péternek kezébe került a verébpuska, hirtelen eszébe jutott a vár.

– Jánoska, Gita, – szólalt meg – holnap még elmegyünk a várba; utoljára, együtt.

– Jó – felelt rá szomorúan Jánoska. – Ott fogunk elbúcsúzni. Úgyis, ahogy az a szekeres ember beszéli, azon a tájon halhatott meg apánk.

Gitus nagy komolyan fordult a fiúk felé:

– Látjátok, apuska felszentelte a vérével. A két kicsit is elvisszük, Duci és Babus is lássák.

– Mit lássunk? – fordult feléjük Babus.

– Mit lácsunk? – mondta utána hűségesen Duci.

– A várat, amelyikből visszafoglaljuk a hazát.

Utána letérdeltek esti imához. Felnéztek az Úr Jézus képére. Szelíden nézett vissza és olyan biztatóan mutatott Szívére:

– Ne féljete! Ez a Szív szeret, és nem hagyja el az árvát.

Most már apuka lelkiüdvéért is imádkoztak. Utána a hazáért, ahogy apjuk utolsó meséjében meghagyta nekik. Ostromolták a Jézuska Szívét, hogy adja vissza a magyar hazát.

Másnap reggel Pityke egy parasztfiúval elüzent Marcihoz, hogy gyűjtse össze a kőrmöci pásztorfiúkat a várnál.

Két-három legjobb pajtásához a faluban maga elszaladt. Még a privigyei hazafias tót viseletű, de magyarszívű tót gyerekekből is toborzott párat a bajmóci vár alatt.

Sanyi, a Sándor bácsi fia is átjött Kőrmöcről a két új testvérke elé. Tizenkétéves, jószívű, szinte leányos fiú volt a Sanyi, aki nagyon örült a két kicsikének. Baba amúgy is kedvence volt mindig és a selypes Ducit is szerette.

Persze őt is magukkal hívták az árvák, és míg a nagyok csomagoltak, készülődtek, addig a gyerekek jó melegen, még az aputól kapott bundácskába felöltözködve elindultak az ezüstoffnyő felé.

Jánoskának volt egy kézzel, kötélén húzható kicsi szánkója, abba ültették a két picit, hogy gyorsabban tehessék meg a jókorka utat az ezüstoffnyőhöz.

Persze Morcos is utánuk szaladt.

Duci, aki még nem értette meg a sok szomorú eseményt, tapsolt örömeiben, annyira tetszett neki az út.

– Apukához megyünk, ugyi?

– Nem, Ducikám – felelt búsan Gita. – Apához nem mehetünk.

– Miért nem?

– Apa az égbe ment és oda mi nem mehetünk.

Babus, a mindig szótlan, hallgatag, beteges kislány most közbeszólt:

– De én elmegyek apuka után.

– Nem mehetsz. A Jézuska most még nem enged be oda minket.

– De engem majd beenged, én tudom – erősítgette Baba.

Duci másra volt kíváncsi.

– Miélt ment oda api?

- A haza küldte – felelt Jánoska könnyes szemmel.
- A hacs? Mi acs?

Még a privigyei tót gyerekekből is toborzott a bajmóci vár alatt.

– A haza ... Tudod, Duci, a Nagy-Kric, az a nagy hegy ott, amit szeretsz. És a málnabokrok. És a rásztonyi házak. És a mi házunk, meg a kertünk. És ez az út, ahol most megyünk, és köröskörül a hegyek és erdők, és amott Köröm, ahol a torony látszik. Az mind a haza. És még messze-messze ez a havas föld ... Ahol a búza nő nyáron, amiből kenyérke lesz. Ez mind-mind a magyaroké. És ez a haza.

- A föld?
- A föld, meg az erdő, meg a hegy ... Minden, minden. Ez mind haza. Magyar haza.
- Ecs hívta apucsit?
- Ez. Mert a csúnya cseh katonák el akarták venni. Azért a haza hívta az apust. És elküldte a Jézuskához.

– Oda föl, föl?
 – Az égbe? érdeklődött Babus is.
 – Igen. Oda föl-föl az égbe.
 – És miért?
 – Hogy kérje vissza Jézuskától a magyar földet, amit elloptak a csehek.
 – És a Jézuska visszaadja?
 – Jézuska viccaadja?
 – Vissza ... Majd ha nagyok leszünk; a mi kezünkkel.
 De csak úgy, ha most jók vagyunk és imádkozunk.
 – Én jó vagyok. Ugyi, Molcsocs? –hívta Duci tanúságul a kutyust.
 Az búsan vakkantott rá:
 – Vau, vau ... Jó vagy, kis gazdám ... De öreg gazdám is jó volt, akit hiába keresek.
 Most Sanyi vette át a szánkó kötelét és beszélgetni kezdett a kicsikkel.
 – Babus, Duci, szerettek engem?
 – Szeretlek, Sanyika – felelt Babus.
 Duci is utánamondta:
 – Csejetelek, Csanyita ...
 – Most az én kis testvérekem lesztek.
 Babus megrázta szőkefürtös fejcskáját:
 – Ó nem. A Jánoska az én testvérkém és a Gitus és a Pityke ... ők azok ... Tudom én ...
 – Hát én ne legyek a testvérkéd?
 – Te is lehetsz ... De azért ők az igaziak. És előrebökött ujjacskáival a testvérei felé.
 Azok elszoruló szívvel hallgatták húgocskájukat. A jószívű Sanyi is megsajnálta a kicsiket. Bohókázni kezdett.
 – Duci, Babuci, mesélek nektek. Jó? Az elemista olvasókönyvemben volt bent. Így van:

Volt egyszer egy kecske-becske.
 Nézte, hol a jó füvecske.
 Tündérleány termett ottan,
 Hívta: Jöjj! Az országomban
 Selyemfüves aranyrétek,
 Kecske-becske jó lesz néked.
 Kecske felel: jobb itt nekem,
 A legjobb fű itthon terem.
 Tündér mező az sem ér fel
 Magyar fűvel, magyar réttel!

Babus, Duci nevettek a mesén.
 – De szép volt!
 – De csép volt!
 – Én is tudok, – szólt hirtelen Babus. – A turulmadárról. Csúnya cseh katonák eltörték a fészket... Most nincs fészke a szegény turulmadárnak. A fáját, ahol a fészek volt, azt is elvagdosták. Azért repül a turulmadár mindenfelé és üzenet a magyar gyerekeknek.
 – Mit üzen?
 – Hogy foglalják vissza a hazát. Mert a magyar fára megint rárakhatja a fészket.
 – Én is tudtam ecst – emlékezett Duci. – A csegegy tuluj, hogy lepül écs velcset tanít a gyelekeknek a tuluj. Ugyi, Babucsi?
 – Igen. A verset is megtanultuk. Énekelni is.
 Elmondta Sanyinak. Az meghatva hallgatta. Kezdte már érteni, miért beszélnek unokatestvérei folyton honfoglalásról.

Amíg Sanyi kedvesen beszélgetett a két kicsivel, hogy magához szoktassa őket, addig a három nagyobb előre ment és nagy komolyan beszélgettek.

– Gitukám, Petikém – szólt Jancsi, – ha messze is leszünk egymástól, mindig egymásra gondoljunk azért. Lám, nektek jó... Ti egy faluban lesztek legalább.

– Mindig gondolunk rád, Jancsi. Kötök neked harisnyát. És írunk levelet. Jó?

– Én biztosan kis inas leszek a bácsinál, – szólt szomorúan Peti. – Te diák leszel és úr, mint apuka. De azért nem leszel büszke, ugyi?

Jánoska átölelte öccsét.

– Soha, soha, Pityke. Mindig szeretni foglak. De nem is lehetnék büszke soha. Hiszen pap leszek. A Jézuska szolgája.

A pap sohase lehet büszke, mert a Jézuska sem volt büszke sohasem.

– Hát igazában pap leszel, Jancsi?

– Igazán.

– Jé ... Hát akkor nem lehetsz honfoglaló ...

– Dehogyan nem. Mint pap is lehetek. Kapisztrán János is pap volt. Aki Hunyadival harcolt. Nem emlékszel?

– Igaz.

– No látod. És még ha nem is lenne harc. A pap tanítja a népet. Majd én megtanítom, hogy mi a hazaszeretet. Ahogy apukám tanította. Megtanítom, hogy magyarok maradjanak a csehek között is. Apuka is ezt tette, azért kellett meghalnia.

– Apuka hős volt. Ugye?

– Hős! Nagy hős! – csillant meg Jancsi szeme.

– Akkor mi egy hősnek a gyermekei vagyunk.

– Igen. Talán a mi imánkra a Jézuska is jobban hallgat. Ostromolni kell a Jézuska Szívét. Ahogy apuka mondta. Ha pap leszek, misézni is fogok a hazáért.

– A keresztmama azt mondta, hogy taníttatni fog. Tanítónő leszek apuka helyett.

Magyarokká neveltem az iskolás gyerekeket. Úgy, amint api tette.

– Énbőlölem csak csizmadia lesz – búsult el Pityke. – De én is magyar csizmákat fogok varrni. Jó erőseket. Katonacsizmákat a honfoglaláshoz.

Jánoska bánatában is elmosolyodott.

– Jól van, Pityikém. Csizmavarrás közben imádkozhatsz is majd a hazáért. A Jézuska Szívéhez.

Amint ezt kimondta, hirtelen eszébe jutott valami.

– Emlékeztek, mit olvasott egyszer apika nekünk az újságból? Hogy Franciaországnak egy részét, amit Elzásznak hívnak és a németeké volt sokáig, most a háború végén visszakapták a franciák. És azok az elzászi franciák nem is nagyon régen körmenetet tartottak a Jézus Szíve tiszteletére. Akkor történt, hogy zászlójukról a gyászfátyolt letépte az a bokor, amelyikben a Jézuska megjelent. Annak az apácának, akinek a Szent Szívét mutatta. Ezt már akkor jelnek vették az elzászi franciák, hogy Jézus Szíve visszaadja az elrablott hazájukat, azért tépte le a bokor a gyászfátyolt. És beteljesült a jel, most visszakapták a franciák. Lám, ezóta mondogatta még jobban apuka, hogy a Jézuska Szívét ostromoljuk mi is a hazáért.

– Majd a vár körül mi is körmenetet fogunk tartani – szólt ünnepélyesen Péterke.

Így beszélgetve értek ki lassan a Kecskéhát alá. Máskor ugrálva, szaladgálva, hancúrozva, dalolva tették meg ezt az utat. Most nem volt kedve hozzá a szomorú gyerekeknek. És minél közelebb értek az ezüsfenyőhöz, annál szomorúbbak lettek. Mire feltűnt az ezüsfenyő behavazott tűleveleivel, Gitus hangosan sírvafakadt. Megállt, körülnézett a fehér hegyek koszorúzta havas tájon és hangosan felzokogott:

– Itt halt meg apuka ...

A többi is sírni kezdett. Még Sanyi is velük könnyezett.

Marci a pajtásaival – szokás szerint – a bokrok mögött rejtőzködött, hogy a jelszóra ugorjanak ki. De mikor meghallották a sírást, szép csendesen előbújtak.

Az egyszerű pásztorfiúk, lányok: Marci, Pali, Janó, Stefkó, Rozika, Lenka körülállták a síró gyerekeket. Ügyetlenül, restelkedve, egy újjal végigsimított az egyikük síró arcán az egyik. A másik diót kotort elő a zsebéből és a Peti kezébe nyomta. Rozika megölelte Gitát:

– No ne ríjjon már ...

Lenka – nem tudván vigasztalóbbat – az ujját szopta hátrahúzódva, bár a szívecskéjét is kivette és odaadta volna, ha ezzel meg tudná vigasztalni a síró gyerekeket.

Marci találta el a legokosabbat.

– Ott, a fenyőtől arrább, ott találta a tanító urat a szekeres ember. Tegnap mutatta nekem. Édesanyám mondta, hogy: Marci fiam, ezentúl mindig imádkozzál azon a helyen, mert szent az a hely, ahová a kántor úr vére folyt a hazáért. Hát imádkozzunk.

Levette kalapját. A többi is. És a behavazott erdők, hegyek alatt, a fehér táj ünnepélyes, néma csöndjében, mintha csak fehér márványtemplomban állnának, ahol a vértanú piros vérért beszívott magyar föld az oltár, elkezdtek a remegő gyermekhangok:

„Miatyánk Isten ...”

Mire a végén elmondták: „... és az örök világosság fényeskedjék neki”, elhalkult a sírás is és a gyermekek megtörülték szemeiket.

Péterke mélyet sóhajtott. Ez volt az első sóhaj az életében.

– Most menjünk a várhoz.

Bizony nemigen lehetett kivenni alakját, úgy betemette a hó. De mégis látszott a tornyok kiemelkedése, a bástyának tűzdelt fagallyak barnasága, és ami a fő, a legmagasabb tornyocska tetején az összeázott kis nemzetiszínű szalagocska. Egyetlen színes folt a nagy fehérségben.

A gyerekek odamentek, és körülállták a várat. Peti lekuksolt a földre és a sáncnak ásott árkocskából kikaparta a havat.

Közben megérkezett még egypár gyerek Rásztönyből és a privigyei határból. Fiúk és lányok, a Bátor-gyerekek iskolatársai közül.

Mikor már mind együtt voltak, és a várat kitisztogatták a hóból annyira, hogy kivált a köröskörül összefolyó hópalástból, Peti megcsókolta a hóban kivörösödött két tenyerét.

– Apuka vérért itta be ez a hó, amely a kezemre tapad – szólt újra elcsukló hangon.

– Igazad van Pityke – felelt meghatottan, Jancsi is. – A föld is. Kikaparunk egy keveset és a szívünk fölött fogjuk hordani. Az apa vérével öntözött, megszállott magyar földből. Ez is jel lesz arra, hogy igenis miénk ez a föld!

– Igen, igen! A szívünk fölött hordjuk! – kiabáltak örvendezve a gyerekek.

Letérdeltek a hóba és a kis vár fagyott rögeiből körmével kapart mindegyik egy marék földet. Zsebkendőbe kötve tették el.

– Majd otthon zacskóba varrjuk!

Jancsi, Peti, Gita a két kicsi számára is kapart. Jancsi akasztotta a nyakukba és így szólt:

– Baba, Duci! Ez magyar föld, amit apika vére áztatott. Ezt hordanotok kell majd Pesten mindig, mindig. Ez lesz a jel, hogy nem szabad ottmaradni, hanem ide kell visszajönnötök mint győztes magyarok. Addig ne legyen nyugtotok soha.

A két kicsi komolyan, de kissé értelmetlenül nézett bátyjára. Helyettük Sanyi felelt.

– Mellettem lesznek, Jánoska és én ígérem neked, hogy mindennap elmondom ezt testvérekéidnek, hogy megértsék, mire felnőnek.

– Jól van, Sanyi! Köszönöm.

– Most ássuk el a fegyvereket, – türelmetlenkedett Peti.

Volt ott verébpuska, kicsorbult konyhakés, papírvágó olló, parittyá, dorong, letörött üstnyél. Marci ásót is hozott és nekigyürkőzve gödröt ásott. Oda rejtették el, és földelték be újra a furcsa hadiszerszámokat.

A három nagyobb fiú: Sanyi, Jancsi és Janó mosolyogtak rajta. De a kisebbek szentül elhitték, hogy ezekkel foglalják vissza a hazát.

A nagyobbak tudták, hogy nem ez lesz a fegyverük, hanem a magyarnak megőrzött – szívük. Azzal kell visszafoglalni a hazát.

Utána Jancsi elővette zsebéből az apja végrendeletét: a turulmadaras mesét. Elolvasta a többinek is.

Utána így szólt:

– Ez kis vár a jel, hogy mi mindig magyarnak tartjuk ezt a földet, és ahogy majd lehet, úgy küzdünk érte. Nem nyugszunk addig, amíg vissza nem kapjuk a hazát.

Gitus beleszólt:

– Apikánk mindig mondta, hogy akkor kezd egészen vége lenni a hazának, amikor a magyarok szíve belenyugszik a csonka Magyarországra.

– Mi nem nyugszunk bele soha!

– Soha, soha! – zúgta bele a többi.

– Erre esküdjünk meg! – kiáltott Jánoska. – Térdeljetek le!

Födetlen fővel térdeltek le a hóba. Körültérdelték a kis várat. Gimnazista gyerek és selypes baba, fiú és leány, úri- is parasztyerek, magyarruhás és tótos viseletű.

A szőke, barna fejek fölött mint egy gyönyörű templomboltozat terült el a kitisztult, halványkék ég, apró ezüstfelhőivel. Körülöttük a hegyek: a Kis- és Nagy-Kric, a Fehérkő, a Kecskehát, a Paphegy behavazva, mint tanúskodó fehér márványszobrok álltak. Az ezüstoffenyő tűire odafagyott hócseppek meg-megcsillantak a gyenge téli napsugárban, mintha gyertyák csillognának az eskü oltára fölött.

Oltár volt a hősi halált halt magyar apa vérével áztatott kicsinyke vár földje. A magyar hűség oltára lett ez a kis vár.

A gyerekek ünnepélyes hangon mondták Jancsi után:

– Mindent megteszünk, amit lehet, a hazáért, hogy visszafoglalhassuk ezt a földet.

Honfoglalók akarunk lenni. Akik ittmaradunk cseh rabságban, és akik átmegyünk a csonka magyar területre, mindnyájan, nem nyugszunk bele soha, hogy így maradjon. Soha, soha, soha. Bizony Isten, esküszünk!

Az utolsó szónál felemelték kezüket, mint ahogy eskünél szokás. Még a kis Duci is lelkesen selypítette:

– Ecskücsünk!

Jancsi folytatta:

– Hűek leszünk a Jézuskához, imádkozni fogunk, hogy visszaadja a hazát. Nem leszünk soha olyanok, mint azok a nagyok voltak, akik elpártoltak a jó Istentől és azért büntette a jó Isten a magyarokat. Mi a Jézuska Szívének a hű népe leszünk mindig, és nem hagyjuk abba az imádságot a hazáért soha. Soha, soha, soha! Bizony Isten, esküszünk!

– Esküszünk! – hangzott fel ünnepélyesen másodszor is.

– Ecskücsünk! – mondta utána szokás szerint késve a kis Duci is.

Felkeltek. Peti kihalászott zsebéből egy Jézus-Szíve képecskét. Felemelte:

– Gyertek utánam és énekelve járjunk körül. Ez lesz a könyörgő körmenet a hazáért.

Elindult és énekelni kezdte:

Ostromoljuk Jézus Szívét,
Amíg minket meg nem szán,
Sugarat küld életfánknek
S turulmadár lesz a fán...

A többi utána ment. Körüljárták az ezüsfenyőt és a fenyő és hegyoldal közötti rejtekben eldugott váracskát.

Ünnepélyes arccal, hajdonfővel, összetett kezekkel.

A kis könyörgő menetet pedig láthatatlanul egy fényes, fehér szellem vezette, áldólag tárva szét szellemkarjait a régi haza területi épségére felesküdt, imádkozó kis honfoglalókra.

Ez a láthatatlan, fényes lélek, aki az égből szállt le a felesküdtök közé, ki lehetett?

Ugyanaz, akinek vére áztatta a földet ott, ahova az új honfoglalók lábai tapodtak: a vértanú apának megdicsőült lelke.

V. fejezet: Karácsonyesték

Karácsony este ... édes szent este ... Legboldogabb napja a gyermekeknek.

Legszomorúbb pedig az árvának, aki arra gondol:

– Tavaly ilyenkor együtt álltunk jó szülővel, testvérkével a ragyogó fa alatt. És most?...

Se testvér, se szülő ...

De Jézuskája ... Jézuskája az árvának is van, és ez neki a karácsonyi vigasz, minden szomorúság mellett is.

Szomorú karácsonyuk volt a Bátor-árváknak is. Lássuk csak mindegyiket külön-külön. Hol találja őket a legszentebb, legkedvesebb este?

* * *

Pozsonyban, az ősmagyar koronázóvárosban szomorú csend uralkodik. Gépfegyverek, felállított ágyuk gondoskodnak róla, hogy hallgasson a magyar.

Most még hallgatnak is, de szívükben-lelkükben csak úgy forr a honfibanat. Titokban rázzák ökleiket a csehek felé:

– Megálljatok, ti rabló csehek! Fog még magyar zászló lengeni a pozsonyi házakon, fogunk még magyar Himnuszt énekelni az öregtemplomban!

Köröskörül a hegyek magyar legendákat súgnak, ősokról, kurucokról, Pozsonyban koronázott magyar királyokról.

Ilyenkor haragosan rázza koronáját az erdő, és azt sүvíti a téli szél:

– Hazudtok, hazudtok, rabló csehek! Hazudtok, rablók vagytok ti kegyetlen franciák, angolok, akik így csináltátok a békét! Nem halljátok, hogy minden kő a falban, minden rög a földben, minden fűszál a réten magyar ősokról, magyar legendákról susog? Nem halljátok, hogy maga a föld is esküszik: Magyar vagyok!

A sүvítő szél lerázza a hópihéket. Olyan az erdő, mintha sírna. Siratja az elrablott magyar földet.

Az egyik ódon pozsonyi ház első emeletén egy szoba-konyhás, szerény, de kedves kis lakás. Róza kisasszonynak, a kedvelt szabónőnek lakása.

A jóságos arcú, idősebb kisasszony az asztal előtt áll és picike, szerény karácsonyfácskának a gyertyáit gyűjtja.

Mellette rövidnadrágos, nyurga, barnahajú, kékszemű, halvány, szomorú fiúcska áll.

Megismerjük. Bátor Jánoska, a Róza kisasszony unokaöccse, aki pár hete van már nála és Pozsonyban jár a cseh igazgatás alatt álló gimnáziumba.

Eltoltják a lámpát. Sötét van. Csak a fűcska gyertyái világítanak.

– Szép, Jánoska? – kérdi Róza kisasszony, csakhogy felvidítsa a bánatos fiúcskát. – Nézd, ez a könyv is a tied.

Meg ez a festéskatulya. Örölsz-e neki?

– Köszönöm ... szépen ... örülök – nyögi ki Jánoska, de abban a percben már sírva is fakad.

Két karjával ráborul az asztalra a karácsonyfa alatt, és sír, sír keservesen.

– Apuka ... Testvérekéim ... A hazám ... – zokogja szívettpőn.

Róza kisasszony maga is vele sír. De azután átöleli, és szelíden simogatva a sírásban kipurult arcocskát, komolyan szól:

– Jánoska, szabad egy napi áldozó, vallásos fiúnak, aki papnak készül, ilyen gyengeszívűnek lenni? Hát nem bízol a Jézuskában? Tudnod kell, fiacskám, hogy apukád az égből boldogabb, mint a földön volt. Testvérekéidet nem hagyja el a Jézuska. Hogy nem lehetsz velük, ez a szenvedés is a hazáért ért titeket. Férfiasan kell elviselni az áldozatot. És a haza ... Bízzál, Jánoska. A kis Jézus igazságos. Most bűnhődik a magyar a bűneiért, de ha majd tibelőletek, gyerekekből egy jobb magyar nép lesz, visszakapjuk a hazát. A ti szívetek-lelketek foglalja majd vissza ... Ejnye, kis honfoglaló, hát szabad így elcsüggedni?

Jancsinak használt a szép szó. Megnyugodott, letörölte a könnyeit. Már mosolyogni is próbált.

– Igaza van, kedves Róza néni ... Köszönöm a jóságát.

Kissé felvidult. Megnézegette az ajándékait. A cukrot, süteményt félrerakta.

– Ugye megengedi, Róza néniké, hogy Pitykének küldjem el? Ilyen finom dolgokat a suszter bácsitól szegényke aligha fog kapni.

Persze, hogy megengedte a néni. Meg is csókolta Jánoskát jutalmul a jó szívéért.

Jancsi szívébe a néni szeretete, jósága mellett új reménység költözött.

– Igen ... A néninek igaza van. A karácsonyi kis Jézus igazságos. Most még büntet, de ha jók leszünk, fog még jutalmazni is. Akkor visszakapják a hazát.

És ez a reménykedő, vigasztaló bizalom, amit a karácsonyi Jézuska csepegtetett a szívébe, ez volt Jánoskának a legszebb karácsonyi ajándéka.

* * *

Hát a két cseppség vajon hol és hogy tölti a szép karácsonyestét?

Talán az ő karácsonyuk a legszomorúbb.

Bátó Sándort, mint a cseh uralom ellen lázító, meghalt tanító magyar érzésű testvérbátyját, mint veszedelmes embert kitiltották családotól a cseh megszállás alatt lévő területről. Még karácsony előtt történt.

Egy-kettőre fel kellett csomagolni bútort, edényt, ruhát, mindent. Beraktározták a menekültek vonatjának egyik vagonjába, mellé telepedett a száműzött család a felfogadott két kis árvával, a Morcos kutyával és Dur-dur cicával együtt. A vonat fütyült, elindult, szaladt, rohant. Vágatott a hegyek között, elhagyta az ismerős erdőket, búcsút sustorgott a kedves falvak, városok felé és átlépte az új határt.

Magyar területen voltak.

Bátó Sanyi, a Felvidék fia, a magyar hegyek gyermeke azt hitte, a szíve szakad meg ennél az útnál. Nem lehetett elmozdítani az ablaktól. Ott állt, homlokát rányomta a fagyos üvegre és hullottak a könnyei.

A határnál elsötétedett az arca. Öklével visszafenygetett.

– Megálljatok, rabló csehek ... Nőjtek csak nagyra ... Visszajövök én még hozzátok. De nem így ... Hanem mint győztes, honfoglaló magyar.

A szülők is szomorúak, csüggedők voltak. A két kicsinek tetszett még legjobban a dolog.

Gyerekeszük azt sem fogta még fel, hogy mi történt. Nem tudták, hogy ők menekülő, saját hazájukból száműzött, szegény árva kis magyarok. Azt sem tudták, hogy a száműzötteknek mennyi tenger nyomorúsága vár még rájuk.

Nekik most még tetszett a vagon, a rohanó vonat, a sok szétszórt holmi, ami közt játszani lehet, a szomszéd vagonok gyerekei, akikhez átszaladgáltak a megállóhelyeknél.

Morcos kutya azonban megérezte, hogy mi történt. Megérezte, hogy elvesztette a hazát.

Nem evett, nem ivott. Nyöszörögve feküdt kis gazdája lábánál. Állomásoknál fogni kellett, mert ki akart ugrani, hogy nekiszaladva a hegyeknek, megkeresse a haza vezető utat.

Mikor berobogott a menekültek vonatja a nagy, üvegtetős budapesti pályaudvarra, akkor tudták meg, hogy bizony ott maradnak szépen a vagonban.

A sok száműzött és menekült magyar megtöltötte már Budapestet. Nem volt hely sehol az újonnan érkezettek számára. Ott maradtak a vagonok a síneken és az utasok bent maradtak a vagonokban. Meleg családi fészkek helyett ott kell ezentúl lakni a hideg, vaskocsikban.

Szétrakták a bútorokat a vasúti kocsikban, beállítottak egy ici-pici tűzhelyt, deszkákból ajtót szegeztek a teherkocsi nyitott részére.

– Ez lesz most már az otthonunk, gyerekek – szólt bánatosan Bátor Sándorné.

Sanyi könnyes szemmel nézett szét. Köröskörül vasút-kormos föld, sínek, álldogáló vasúti kocsik, egy-egy elromlott mozdony és közepén két-három sor hosszú-hosszú, mozdony nélküli vonat szegény, hontalanná lett vagonlakókkal.

– Istenem, – sóhajtott Sanyi – mikor jön majd egy mozdony a vonatunk elé, amely hazavisz a szép fehér körmöci hegyek közé?

– Talán soha! – búsult el reménytelenül az apa.

De Sanyinak felvillant a szeme.

– Hogy mondhatsz ilyet, édes apám? Nem tudod, hogy mi gyerekek leszünk az új honfoglalók, akik visszavesszük a földet, amit ti elvesztettetek?

Bátor Sándor ránézett a fiára. Szomorú gondolat szúrt a szívébe.

Hogy rosszak voltak sokan a magyarok közt... Káromolták, letagadták az Istent. Vörös világot csináltak, gyalázták Krisztust és papjait, lerántották a falról a feszületet.

Ezek az istentagadók árulták el a hadsereget is. Ezért veszítették el a háborút és vele a hazát.

Íme, a megtagadott Isten büntetése a honvesztés. Ha a mostani gyerekekből új, vallásos és hazafias nép lesz, mire felserdülnek, akkor őértük Isten is visszavonja sújtó kezét. Akkor azok az új magyarok lehetnek majd valóban az új honfoglalók, akik visszaszerzik a hazát.

– Igazad van fiam, – szólt komolyan. Ti lesztek az új honfoglalók. Nektek kötelességetek visszaszerezni és kiérdemelni Istentől a régi hazát.

– Tudom, apám, – felelt önérzetesen Sándor. – Meg is esküdtem rá a Kárpáti-hegyekben az ezüsthéj mellett. Azon a helyen, ahol János bácsim meghalt a hazáért.

Ez a gondolat vigasztalta és bátorította kötelességteljesítő munkára, tanulásra a vagonlakós nyomorúságai közt is Sanyit.

A két kicsi annál nyugtalanabb volt. Folyton kérdezték:

– Mikor megyünk már haza?

– Mikor fog már be a masiniszta bácsi gőzöst a vonat elé, hogy hazavigyen?

– Ugyi, otthon van most már apuci és Rásztonyon vár minket? Mikor visz már hozzá haza a vonat?

Ezeket Babus kérdezgette. Duci legtöbbet a cicával és Morcossal társalgott, akiket a jószívű bácsi Ducika kedvéért elhozott a vagonban:

– Mikoj megyünk hacska, Molcsos? Mikoj indul a gőzőcs Dij-duj csicsa?

Dir-dur cica meg is békelt az új helyzettel és biztatóan dorombolta:

– Dir-dur, dir-dur, várj, várj, várj. Majd elindul egyszer csak a vonat Rásztony felé.

De Morcos nem bírt a honvágyával. Már csupa csont és bőr volt, úgy lesóványodott. Nem akart enni, akárhogy kínálgatta Ducika. Megtört fényű, hűséges szeme fájdalmasan nézett.

– Vau-vau. Nincs gazdám, nincs hazám. Vau-vau-vau. Elpusztulok a rásztonyi hegyek után. Az a magyar kutya hazája, akármit is hazudtak a béketárgyaláson azok a rabló urak. Vau-vau-vau.

Ilyen szomorú helyen érte a családot a szent este is. Üres karácsonyfa állt a vagon közepén, csak egypár régi dísz, ezüstlánc és gyertya fénylett rajta. Nem telt cukorra a vagonlakóknak a drága Budapesten. Egypár ajándék mégis ott szerénykedett a fácska alatt. Sanyinak könyv, magyar zászlós címképpel, a szabadságharc korából. Ducinak felcsavarható, szaladó mozdony. Babusnak kis bölcsős pólyásbaba.

Duci örömeben ugrált a játékának, de Babus otthagya a maga ajándékát és a Duci mozdonyához szaladt.

– Mozdony, mozdony – tapsolt, – szaladni is tud! Befogjuk a vonat elé, hogy vigyen haza!

Alig tudták visszatartani, hogy ki ne fusson a hideg, havas éjszakába, megpróbálni, hogyan lehetne befogni a parányi mozdonyt a szomorúan álló nagy vagonok elé.

Duci csak eggyel nem volt megelégedve. Dur-dur cicának Babus szalagot kötött a nyakára az ünnepi estére, de szegény szomorú Morcos semmit sem kapott krisztkindlire.

– Csegény Molcsos, – simogatta a tántorgó, beteg állatot – a Jézuska neked csemmit csem hocsott?

Morcos elvánszorgott a sarokba. De egyszerre örvendezve felvakkantott. Hegyezte a fülét. Kihúzott valamit a sarokba dobott cók-mókból, szájába kapta, és mint a bolond körbe-körbe ugrándozni kezdett.

De csak kettőt-hármat. Beteg teste nem bírta. Megtántorodott. Félig lehasalva odacsúszott Ducika elé. Egypárat gyengén, de azért örvendezve vakkantott és kis gazdája lábaihoz simulva letette elébe zsákmányát.

Odanéztek. Vastag, bélelt vadászkesztyű volt. A megboldogult Bátor János tanítóé. Morcos ráismert a kesztyűre, amellyel jó gazdája nem egyszer simogatta végig csúnya, borzas kis fejét.

Bátor Sándornak könnyes lett a szeme.

– A gazdájáé volt ... íme a kutyahűség – súgta feleségének.

Duci nem ismerte meg az apja kesztyűjét, csak a Morcos örömeinek örült meg.

– Molcsos, Molcsos! ... Ül a Molcsos ... Látod, Molcsos, a kics Jézus hocsott neked is ...

Morcos felnézett. Nyöszörögve feküdt le Ducika lábára. Egyet-kettőt rándult. Fejét ráhajtotta a kesztyűre és végignyalta. Azután elnyújtózkodott – kimúlt.

A Morcos elpusztult. Még a kutyát is megölte a honvesztés fájdalma.

– Még a kutya is elpusztul a hazája után – súgta feleségének meghatottan Sándor bácsi. – És az embertől azt akarják azok a honrabló gazok, hogy hazája nélkül élni tudjon.

Sanyi kézen fogta Ducit, hogy el ne rontsa a szent estét kedvencének elpusztulása.

– Jer, hagyjuk aludni Morcost. Imádkozzunk a fa alatt a hazáért.

Körül térdeltek a fát, mialatt a hűséges jó Morcos kihűlt testét titkon félrevitte Sándor bácsi. Az imádság vége az volt:

Kis Jézus, add vissza hazánk!

* * *

A sok szomorúság és bánat közt is legderültebb még a Rásztonyban maradt két testvér szent estéje volt.

Oththon voltak, együtt voltak, nem érezték annyira a nyomorúságot. Amellett Pityke reménykedő, bátorszívű, eleven gyerek volt, akit a szenvedés sem tudott lesújtani. Sokat sírt

ugyan az apja után, de amikor nem jutott eszébe, akkor nagy bizalommal és jókedvvel tervezgette a honfoglalást.

Csóta uram, a csizmadiamester, családnélküli, öregedő ember volt. Örült, hogy van valakije. A maga mesterségére akarta nevelni a fiút. De várt még, amíg kijárja az elemit. Addig csak a műhelytakarításra használta fel.

Nagyon jól bánt a gyerekekkel, mégis szokatlan volt az úri gyereknek ez a munka. De könnyű természete ebbe is hamar beletörődött:

– Úgysem maradok suszterinas – gondolta. Mire rákerülne a sor, katonák leszünk. Huszár leszek és nem a műhelyben kaptafánál, hanem lóháton fogok ülni.

Egybe azonban nem tudott beletörődni. Tótul és csehül tanítottak az iskolában. Magyar szót nem lehetett hallani édesapjának meszeltfalú, feszületes, kedves tantermében.

Ezt fájt legjobban Pitykének. Eleinte nem is akart iskolába menni. A tisztelendő úr, akinek Péterke rendes ministránsa és kis kedvence volt, segített a bajon.

– Fiacskám, hogy a hazáért tehess valamit, tanulnod kell. Elmész iskolába, hogy megkapd a bizonyítványt. De otthon a magyar könyvekből tanulsz. Majd én segítek. Amint újra szabadok leszünk, akadály nélkül átléphetsz így felsőbb osztályba.

Erre azután beletörődött Pityke, de így is állandóan baja volt az iskolában.

Egyszer a tót könyvet tépte el, másszor szamárfüleket rajzolt az új olvasókönyvben lévő cseh hadvezérek fejére. Ismét máskor a tót tanító zsebébe dugott szarvasbogarat, vagy az új határok szerinti térképét szándékosan leöntötte tintával.

Azelőtt egyik legjobb gyerek volt elevensége és kis pajkossága mellett is Pityke az iskolában, akit mindenki szeretett.

Most, a tót tanító alatt, dacos, feleselő, csínytevő, verekedő gyerek kezdett lenni, aki minduntalan a véres összekarmolásig verekedett hol egyik, hol másik áruló, hazafiatlan tót gyerekkel.

De lassan-lassan újra szelídülni kezdett. A tisztelendő ura megintette:

– Még az ellenséget sem szabad bántani, – szolt – nem tudod, Pityke? Ezzel tövist szúrsz annak a Jézuskának a Szívébe, akit naponkint magadhoz veszel. Ugye, most már néhányszor nem is mertél áldozni, mert érezted magad is. Így akarod megostromolni Jézuska Szívét, hogy visszaadja a hazát? Jézuska segítsége nélkül nem lehetsz honfoglaló és ezt a segítséget nagy jószággal kell kiérdemelned!

Az intelem használt. Pityke – bár néha még ki-kitört – igyekezett uralkodni magán, Jézuskáért és a hazáért. Megint buzgón járult naponkint a szentáldozáshoz, és olyan szépen ministrált, hogy öröm volt nézni. A műhelyt is igyekezett rendesen kisépenni. Így akarta kiérdemelni Jézuska segítségét az új honfoglaláshoz.

Szentestére Gitus keresztanyja hívta magához, hogy az áldott estét együtt ünnepelhesse a két testvér. Közel laktak egymáshoz amúgy is, de mégis módfelett megörültek, hogy egy egész estét, az éjféli szentmiséig együtt tölthetnek.

Már kora délután átment Gitushoz Péterke.

– Mit kértél a Jézuskától, Gitus?

– Levélkét kértem Sándor bácsiéktól. Hadd tudjuk már, mi van Ducival, Babukával.

Ha róluk beszélt, mindig könnyes lett a szeme.

– Én fegyvert kértem a honfoglaláshoz – szolt Pityke. – De a fő-fő kérésem, hogy adja vissza Jézuska a hazát.

– Ó, az nekem is a legfőbb kérésem volt – szolt Gitus. Majd hirtelen hozzátette:

– Tudod mit? Kérjük együtt is.

– Jó! – kapott rajt Pityke. – Jer át a templomba. Éjféli miséig nyitva lesz.

Gitus nagykendőt kapott magára és hóna alá csapta a térképet. A régít.

– Ez is kell. Megmutatjuk Jézuskának az oltárszekrényke előtt.

Átsiettek a ropogós havon a templomba. Nyitva volt. Az utcán is leszállt a korai téli alkony, a templomban pedig már egész sötétes volt.

Az öröklámpa fényében hívóan csillant feléjük az oltárszekrény aranyozott ajtócskája.

A két gyerek kézenfogva odatipegett. Letérdeltek az oltár legmagasabb lépcsőjére egymás mellé. Még ott is térdeiken tovább csúsztak, hogy csak minél közelebb férjenek az oltárban rejtőző Jézuskához.

Ott állt az oltáron, a térképet tartó gyermekek előtt.

Kinyitották a térképet, és megmutatták ez elveszett haza részeit:

– Nézd, Jézuska, ez mind, mind elveszett. A Te Szíved olyan jó ... Ugye megsajnál minket, szegény magyarokat? Nézd, Jézuska, mi nem kérünk kriszkindlire semmit, semmit magunknak. Se fát, se cukrot, se almát, se diót, se mesekönyvet, se játékot. Semmit, de semmit. Csak a hazát... Ó, Jézuska, add vissza kriszkindlire a hazát! Vagy legalább ígéretet adj nekünk kriszkindlire, hogy egészen biztosan visszafoglaljuk mi ezt még mind, mind.

Nézd, Jézuska, ezt itt a térképen, ezt mind. Jézuska drága Szíve, ígérd meg ezt nekünk kriszkindlire!

Így imádkoztak a gyermekszívek.

És akkor történt valami, amit emberi szem nem láthatott, de látták az angyalkák az égből.

Az oltárszekrénykében elrejtett fehér szent ostyákból kiszállt a Jézuska, és ott állt az oltáron, a térképet tartó gyermekek előtt.

Egyik kezével szeretetben égő Szívére mutatott, és ahogy ott állt ködszerű, fényes felhőbe burkoltan az imádkozó gyermekek fölött, megszólalt olyan hangon, amely a legszebb égi muzsikánál is szebben csengett vissza mindenült a mennyben.

– *Szeressetek engem, szeressétek híven a magyar hazát és egymást, szeressétek kötelességeiteket*, amiket majd napról-napra elétek szabok. Ezek a fő fegyverek, amelyekkel visszafoglalhatjátok a hazát. És mert ezt a négyes szeretetet látom sarjadozni kis szívetekben, megígérem, hogy öntözni fogom az én Szívemben fakadó szeretetforrásból a ti szívetekben e négy szeretet bimbóját. Mire a bimbókból virág fakad a felserdülő gyermekvilágban, megígérem, visszakapjátok a hazát! Ez legyen a kriszkindlitek!

Azzal Jézuska intett. Karácsonyi angyalt küldött szolgájához, a tisztelendő úrhoz, hogy súgja meg neki ezt az ígéretet. Tőlük tudják meg a gyerekek is. Mikor a jó pap bácsi pár sort írt egy szép imakönyvbe, nem is sejtette, hogy most azt írja, amit az angyal súg neki. Azalatt a Jézuska pedig ott az oltáron kivett égő Szívéből egy szeretetlángocskát, azzal hintett áldást a gyerekek felé és visszatért börtönébe: az aranykehelybe rejtett szent ostyákba.

A gyerekek persze nem látták mindezt, mert ilyen emberi szem meg nem láthat a földön. De kis szívük megérezte, hogy a Jézuska beszél hozzájuk az oltárszekrénykéből és biztatón beszél.

Felpipiskedtek, megcsókolták az oltárterítő csipkéit ott az Oltáriszentség Jézuskájának a lábainál, azután illedelmes, ájtatos térdhajtás után hazasiettek.

Otthon már várta őket a karácsonyfa. Alatta levél Pestről, azután Pitykének meleg téli sipka, Gitusnak új kötény. Mindegyiknek pedig a tisztelendő úrtól egy-egy imakönyv. Az volt beleírva:

„Szeresd Jézuskát, békés szívvel szeress mindenkit, szeresd hűségesen a magyar hazát, szeresd kötelességeidet, melyet Isten nap-nap után eléd szab. Ha vallásos, egymással békében élő és szerető, hazafias és munkás, kötelességteljesítő nép lesz belőletek gyerekekből, akkor bízhattok benne, hogy egészen biztosan visszaadja Jézuska a hazát. Ezt kérjétek szüntelen imádsággal szentséges Szívétől.”

A gyerekek sugárzó arccal olvasták el.

– Ez lesz a Jézuska ígérete, amit az előbb kértünk tőle!

– És ez a négyféle *szeretet* a fegyver is, amit az új honfoglaláshoz kértél a Jézuskától, Péterkém – szólt szeretettel a jó néni.

A gyerekek megelégedetten, bizalommal, ájtatos szívvel mondták rá:

– Köszönöm, Jézuska!

VI. fejezet: Márciusi szellő

Elmúltak a felvidéki téli hóviharak. Oszladozni kezdtek az ólmos szürke hófelhők. A hegyeken még csillogott a fehérség, de odalent már olvadozott minden.

A kemény, csikorgó, hófúvásos tél alatt, amikor a felvidéki ember behúzódik a kályha mellé és még az állatot sem verik ki az utcára, rásztonyi és körmöci gyerekek állandóan járogattak ki a Kecskehát behavazott hegyi útjára.

Hideg volt, bokán felül gázoltak a hóban, meg-megcsúsztak a veszedelmes, síkos, jeges utakon.

És mégis mentek. Felváltva. Hol egyik, hol másik. De legtöbbet Pityke, Gituska és Marci, a körmöci gazda gyereke.

Pedig Marci meglehetősen lerongyolódott. Mivel apja magyar gazda volt és gyanú alatt állt, elvették házát, földjét, elhajtották a nyáját.

Más földjén szolgált az egykori gazda és Marci is idegen, cseh uraknak lett a bojtárgyereke.

Mégis hűségesen kijárt az ezüsthévíz alá a többivel, bár rongyos csizmáján befolyt a jeges hóvíz.

Hova jártak hát a gyerekek?

Az ezüsthévíz mellé, a várhoz.

Minden nap el kellett oda menni valakinek, egy-két lépést hozzáfoglalni a földből.

Aki kiment, az szépen szétkapargálta a várról a havat, kikaparta a jeget a sáncból, megigazította a zászlócskát. Azután kiszedte a bástyáknak betűzdelte gallyakat és 1–2 lépéssel nagyobb körben tűzdelte be újra.

Így mindig nagyobb és nagyobb lett a kicsinyke vár kerülete.

Eleinte egészen eldugta a Kecskék háta meredéke és a bokrok sűrűje az ezüsthévíz körül. Most már olyan nagy volt, hogy belekerültek a vár bástyái közé a bokrok, sőt később már maga az ezüsthévíz is.

Egy hónap múlva már egészen a rásztónyi elágazóig és Körömcs felé a kilométerekig nyúlt a vár területe. Persze ilyen nagy téren már nem tudták körülbástyázni a gyerekek. Ahelyett pár lépés távolságra dugtak egy-egy ágat és mindegyikre nemzetiszín szalagcsokrot kötöttek. Az jelezte, hogy eddig tart a magyar várhoz tartozó, visszafoglalt terület.

A gyerekek szerencséjére, télen nem járt arra senki. Sem szekeres, sem gyalogos. Így szabadon folyt a kis honfoglalók hódíró munkája.

Néha többen is összehajlóztak a visszafoglalt területen. Leginkább Pityke; Gita, Marci, János és Rozika.

Gyönyörködve, csillogó szemmel néztek körül.

– Nézd, – lelkesedett Pityke – mennyit foglaltunk már el!

Nemsokára a rásztónyi határhoz érünk.

Büszkén, kidüllesztett mellel álltak a visszafoglalt terület közepén, mint az igazi hadvezérek. Gitus ábrándozott:

– Ugye Pityke, ha így haladunk, elfoglaljuk nemsokára Rásztont is?

– El! – felelt büszkén Péter. – Még Körömcsöt is.

Marci azonban kételkedett:

– Amint enyhül az idő, járni fognak erre. Akkor vége a mi magyar birodalmunknak.

– Nem engedjük ide a cseheket. Ez már a miénk!

– És ha katonákat küldenek ide?

– Nekünk is van fegyverünk.

– Te Pityke, én azt hiszem, mégse harcolhatunk mi velük. Verébpuskával és csorba konyhakéssel nem mehetünk a gépfegyverek elé. Azután gyerekek is vagyunk mi még az igazi katonákhoz.

Pityke erre már nem felelt. Elszontyolódott. Maga is kezdte féltetni a már visszafoglalt hirt területet. Mennyi fázással, didergéssel, fáradtsággal jártak ide a télen! És milyen boldogok voltak, amikor napról napra messzebb tűzhetek ki egy-egy nemzetiszín-szalagos fűcskát.

És most újra elrövelnek?

Az első enyhe napon, mikor Pityke kiment az olvadó hóban az ezüsthévíz alá, ijedten állt meg. Sehol sem találta a visszafoglalt terület határait jelző piros-fehér-zöld szalagcsokros fűcskákat. A kilométerek cseh nemzetiszínűre volt bemázolva és nagyszomorúan állt mellette Marci.

– Látod? Szétrombolták a határt. Bepingálták a visszafoglalt kövünket. Cseh munkások jártak erre. Látom, az utakat igazítják.

Péterke lehajtott fejjel, némán, szomorúan állt. Majd ijedt szemcsillanással kapta fel a fejét:

– És a vár? A várunk?

– Az megvan. Nem vették észre. Ott áll bántatlanul a meredek rész alatt. Rajta leng a zászlócskánk is.

– Tehát mégis van egy darabka visszafoglalt területünk! – vidult fel Pityke. – Ezt nem hagyjuk! Ha harcolni kell is érte. És innen kezdjük újra a honfoglalást.

Odaszaladtak a várhoz. A hó már lecsurgott tornyaitól. Kibarnállott a torony csúcsa.

– A vár! A vár!... Az édes magyar várunk! Egyetlen magyar várunk a szegény Kárpátokban!

Odaborult Pityke a sáros, maszatos, olvadó hóba és megcsókolta a nemzetiszín zászlót tartó, toronynak nevezett kis kiemelkedő barna földrakást.

Marcira is átragadt a lelkesedés. Rögtön gallyakat szedett és körültűzdelte a sáncokat. Most megint csak pirinyó kis tért zárt be a magyar határbástya, de hát mégis valami, egy talpalatnyi föld, mely fölött a magyar zászló lenghet!

Másnap megint kijöttek, harmad- és negyednap is. És mindig egy szerény kis lépésecskével tovább tűzdeltek a bástyaágakat.

– Megint kezdjük foglalni a hazát!

Egy hét múlva megint nem találták a határt jelző fácskákat. Csak a vár volt meg a rejtekben.

Visszavonultak hát újra a vár köré.

De másnap már új nemzetiszín szalagot hoztak a határt jelző fácskákhöz, és újra felemelték a bástyákat. Következő napokban pedig ismét kimentek, egy lépést legalább hozzáfoglalni, egy lépéssel tovább tűzdelni a földbe a gallyakat.

Közben kezdett kitavaszkodni.

Lágy márciusi szellő fűjdogált. Előkerültek a szobákból az emberek. Márciusi ibolyaillat szállt a légből és márciusi magyar emlékek dobogtatták a szíveket.

Közeledett március 15., a magyar történelem nagy napja.

A megszállott területek magyarjai alig bírtak a szívükkal. Március tizenöt – és ne legyen nemzetiszínű kokárda, hazafias tüntetés, magyar Himnusz? Nem, ez nem lehet!

A márciusi magyar szabadság szellője elhatott mindenhova.

Az iskolákban megbotozták a diákokat, mert hol ennél, hol annál csíptek el egy-egy nemzetiszínű kokárdát.

A pozsonyi diákok különösen lázban égtek, összesúgtak-búgtak a folyósokon és kisebb csoportokba verődve tanácskoztak.

Bátó Jánoska is ott állt a folyosón pár másodosztályos diákkal.

Jánoskának nagy becsülete volt a gimnáziumban. Tudták, hogy a haza egy vértanújának a fia. Ismerték már lelkes honszerelmét és amellet józan, komoly megfontoltságát. Első tanuló volt itt is az osztályában, szelíd, jó szíve és buzgó vallásossága miatt hitoktatójának is kedvence lett.

Most is komoly beszélgetésbe volt elmerülve osztálytársaival. Kezében papírlap volt, arról olvasott valamit.

A magyarok közül még megmaradt egyik tanár, aki titkon magyarázhatta diákjainak a történelmet, megállt a kis csoport előtt.

– Mit olvasol fiam?

– Az édesapám végrendeletét, tanár úr. Ezt hagyta nekünk. Én őrzöm, mint a legidősebb. Egy szép mese a turulmadárról.

A tanár elkérte. Következő tízpercben behívatta a tanáriba Jancsit és még egypárat a legkedvesebb diákjai közül.

– Elolvastam a turulmadár meséjét, fiam. Értettétek-e mindnyájan?

– Értettük, tanár úr – felelt a többi nevében is Jánoska. – Mibőlőlünk gyerekekből kell felnőni az új honfoglalóknak.

– Úgy van, fiaim. De most jól figyeljete, hogy mit mondok. Lehet, hogy utoljára beszélek hozzátok. Holnap lesz március tizenötödike. Meg kell vallanom magyarságomat az összes diákjaim előtt, hogy jó példát adjak nekik. Valószínűleg holnap ilyenkor már a börtönben ülök.

A fiúk szomorúan néztek kedvelt tanárukra.

– Ne hagyjon minket magunkra, tanár úr! – próbálták kérlelni.

– Hiszen eddig is azért tűrtem és tettem magam a csehek előtt, hogy titkon titeket buzdíthassalak. De most, a haza nagy ünnepén szükségesebb az, hogy jó példát adjak nektek. Búcsúzóra tehát a turulmadár meséjéhez hozzáfűzők nektek valamit.

A fiúk várakozásteljesen néztek fel. A tanár folytatta:

– Bátor Jancsi azt mondta az előbb, hogy ti lesztek, vagy ti vagytok máris az új honfoglalók. Tudjátok-e, mi legyen az új honfoglalóknak vára, ahonnan kiindulnak a haza földjének felszabadítására?

Jánoskának odahaza a rásztonyi kis vár jutott eszébe.

– Otthon, Rásztony mellett csináltunk egy kis várat. Az öcsém találta ki, hogy legyen egy darabka magyar hely a cseh uralom alatt. És onnan akar mindennap egy lépés földet visszahódítani.

A tanár kérdésére még pár szóval elmondta a várépítést, az esküt, a magával hozott maréknyi földet, amiből egy kevés kis vászonba varrva most is ott van érmecske helyett a szíve fölött.

A tanár figyelmesen hallgatta végig és csak azután szólt:

– Szép ez, fiacskáim. De az a kis vár csak jelkép. Jól figyelj. Az igazi vár, amely egyetlen magyar hely a megszállott területen is és ahonnan kiindulva lépésről lépésre kell visszafoglalni a hazát, tudod-e, micsoda? A ti szívetek.

– A szívetek? – álmélkodtak a kis diákok.

– Igen, a szívetek. Azt őrizze meg hűséges magyarnak a magyar gyerek cseh, rác, oláh között is, bármennyit kellene is szenvedni érte. A szívet őrizze meg Istennek és a hazának, hogy méltó legyen a honfoglalás hőisévé lenni. A ti szívetek lesz így az a magyarnak megőrzött hely a megszállott területeken. A ti szívetekből indul a honfoglalás mindennap egy lépéssel előre. Mert akkor minden nap, amit leéltek, közelebb hozza az Isten bocsánatát és segítségét nekünk. Minden nap, amellyel fejlődtek nemes érzésben, észben, okosságban, műveltségben, munkabírában, hazafiságban, minden nap egy lépés lesz egy új magyar nemzedékhez, amely elég erős lesz ahhoz: visszaszerezni a hazát. Ez van megírva a turulmadár meséjében is. És ezt hagyom én is nektek búcsúzóra.

Hirtelen felkelt, és kisietett a szobából, mert szégyellt volna könnyezni a diákjai előtt.

A kis diákok most már biztosra vették, hogy nagy nap lesz holnap. A felsőgimnazisták közöttük szaladgáltak és odasúgták a kisebbeknek:

– Holnap az utcán legyen mindenki! Nemzetiszínű kokárdával a zsebben!

– Holnap... holnap... – ujjongott a kis és nagy fiúk szíve.

– Holnap megint magyar lesz legalább egy napra a koronázóváros!

Érezték, tudták, hogy úgy lesz. Holnap magyar lesz a város, ha csak egy napra, ha csak egy órára is. De hogy ez a pár óra is áldozatba fog kerülni, arra el volt készülve mindenki.

Azon az éjjelen kevés magyar tudott aludni. Jánoska is sokáig fenn volt. Mielőtt lefeküdt, hozzáírta az apja meséjéhez e pár sort:

„Az új honfoglalók vára a szívük legyen, amit Istennek és a hazának őriznek. A magyar gyerekek szíve magyar vár marad a megszállott területen is és onnan indul ki a honfoglalás. Ezt Tardos Béla tanár úr mondta búcsúzóra. A mi szívünk is ilyen vár lesz. Ezt írtam én: bátfalvi Bátor János, II. gimnazista.”

Másnap már nagyon korán ébredt. Ünneplőruháját vette fel. Blúzába dugta a papírlapot, amit a mesével apja hagyott rá. Azt gondolta, hogy az ünnepélyes órákat hadd élje át vele az édesapa búcsúzó kezevonása.

A néni félve engedte el:

– Vigyázz magadra, Jancsikám! – intette szeretettel.

– Vigyázok, néni, de azért gyávább sem leszek az édesapámnál – felelt komolyan Jancsi.

Hatórai misére ment el ministrálni, hogy korán az utcán lehessen a tüntetőkkel. Reggelire sem ígérkezett haza, azért csak egy darab kenyeret vágott zsebre reggelinek.

Szentmise alatt, ministrálás közben – szokása szerint – megáldozott. Mikor a pap feléje nyújtotta a Szentséget, áhítatosan nézett a fehér ostyára. Még sohasem tűnt neki olyan szépnek, mint ma, az a kerek, kis, fehér ostya. Szinte szerette volna feléje tární a karjait, hogy magához ölelje a vele szívébe szálló Jézuskát.

– Oh de jó, hogy mindennap eljössz hozzám, – imádkozott szívből a gyerek. – így sohse kell félnem semmi veszélytől. Te, Jézuska, velem jössz minden veszélyben, és ha egyszer meg kellene halni, akkor rám fogsz ismerni az ítélszék előtt, hogy ez a Bátor Jancsi, akinek ma is a szívébe szállottam. Ugye, Jézuska? Ígérem, hogy sohse akarom elhagyni a napi áldozást. Látnod, Jézuska, a tanár úr úgyis azt mondta, hogy a szívünk a magyar vár. Ha te laksz benne, akkor tudom, hogy erős lesz az a vár.

Utána még a hazaért, testvéreiért és a tanár úrért is imádkozott. Mise után csak épp, hogy letette a sekrestyében a könyvet és máris szaladt az utcára.

Már észrevehetően sok ember szállingózott az utcákon. Mindig több és több lett. Lányok, diákok külön-külön csoportokban jöttek.

Jancsi is odaállt egy kisebb diákokból álló csoport mellé. Ott volt mellettük még az emlékoszlopon a zászlótartó is, amelybe tavaly ilyenkor a nemzetiszín lobogót tűzték.

Köröskörül fegyveres cseh katonák jártak és kémkedve figyeltek. Azt azonban nem tudták megakadályozni, hogy egyre több és több ember ne gyűljön az utcára.

Nemsokára már hullámozott a város. Az utcasarkokon gépfegyverek jelentek meg. A tömeg nem bánta. Csendben, de elszánt arccal maradtak ott a magyar márciusról suttogó tavaszi szélben.

Jancsi kipirult arccal figyelte, hogy mi lesz. Egyszerre csak felzúgott a tömeg.

– Éljen! ... Éljen! ...

Fiatalemberekből álló csoport jött. Elöl falábú, öreg, ősz negyvennyolcas honvédet vezetett Tardos tanár. Az egyik fiatalember vállán összecsavart magyar zászló pihent.

És erre mintha a márciusi szellő megmámorosította volna egyszerre az embereket. Száz és száz ajkról tört elő a Himnusz, miközben megjelentek a nemzetiszínű kokárdák a szívek fölött.

– Isten, áldd meg a magyart ...

Ebben a pillanatban magyar lett újra Pozsony, az ősrégi koronázóváros.

A zászlót vivő fiatalember az oszlop mellé állította az összecsavart zászlót. Kitűzni nem merte még, bár a tömeg várakozó tekintettel nézett oda.

– Oszolj! vagy lövünk! – ordítottak a gépfegyverek mellől előugráló katonák és nekiirányozták a gépfegyverek csöveit a tüntető tömeg felé.

Pár percre elcsendesedett a tömeg. Tétován maradtak állva. Az ének közepén abbamaradt. Hiába... csupa fegyvertelen ember állt szemben a gyilkos szerszámokkal. Nem lehetett tenni semmit.

Jánoska az oszlop mellől lángoló arccal, visszafojtott lélegzettel leste, hogy mi lesz. Mellette állt oszlophoz támasztva az összecsavart zászló.

A halálfegyverekkel körülvett tömeg azonban megfélemlítve oszladozni kezdett.

De hirtelen felkiáltott valaki a tömegből:

– Ne hagyjuk magunkat, magyarok! Tűzzétek ki azt a zászlót! Lengjen a magyar lobogó Pozsony felett!

A zászló kiesett kezéből és maga is melléje roskadt.

Jánoska hallotta. És ebben a pillanatban azt hitte, minden a zászlótól függ. A zászlóval visszafoglalják a várost is.

A zászló... a zászló... Ha a zászló lengeni fog, akkor, akkor... Maga sem tudta, mi lesz akkor. Csak úgy érezte, hogy most kell, muszáj... Muszáj magyar zászlónak lengeni a koronázóváros fölött. Átkarolta az oszlopot, egy-két lökéssel fellökte magát. Megkapta a

zászló nyelét, maga után húzta. Kibomlott az összecsavart zászló és a másik pillanatban ott lengett a márciusi szélben, büszkén, diadalmasan.

Egy percre visszafoglalták a várost. Az oszladozó tömeg visszafordult, a zászló felé rohant és újra kitört a Himnusz hangjaival, vegyülő harsogó éljen.

A másik percben azonban már dördült a puska. – A zászlót kitűző fiúra lőttek.

Jánoska elszedült... Lefelé csúszott az oszlopon... A zászlót nem engedte el. De azután kiesett a kezéből. Maga is melléje roskadt. Először féltérdre, azután egész hosszában végigesezt a földön. Arca ráborult a zászlóra, mintha csókolni akarná.

Ebben az utolsó csókban elszállt a lelke édesapja után, hogy odafönt folytassa Jézuska Szívének ostromlását a magyar haza felszabadításáért.

Az ének és éljenzés jajgatásba, elkeseredett kiabálásba, sírásba fűlt.

– A zászló ... A gyermek ... Leesett... Meghalt... Gyalázat... Megölni egy védtelen gyermeket!

Százan és százan rohantak a gyermek felé. A cseh katonák visszatartották és szétverték a tömeget. A tüntetés le volt verve. Egyetlen áldozata ott feküdt halva a magyar zászló fölött.

Leverték a tüntetést, igen, de az áldozat mégsem volt hiába. A haza kis vértanújának vére száz és száz várat erősített meg. Milyen várat?

Száz és száz gyermeknek a szívét erősítette meg ellenállásra a haza elrablásával szemben.

A kis holttestet cseh katonák szállították el. Csak a halottasházba jöhetett el Róza néni is megnézni kedvencét. Zokogva borult a ravatalra:

– Jánoska, Jánoska ... Hát elmentél, kis honfoglaló, az apád után!

Amit Jánoskánál talált, magához vette. A vászonba varrt pár szem földecske piros vérrel volt átitatva. Egy piros vérpecsét a blúzba dugott lapra is esett: a turulmesére.

Épp arra a mondatra esett a piros vérpecsét:

Visszajön még a turul ...

Meg volt pecsételve a kis honfoglaló vérével az ígéret, hogy igenis, úgy lesz: a megszállott területre is – „visszajön még a turul!”

VII. fejezet: A vagonlakók

Mi történt azalatt a többi testvérekkel?

Kitavaszkodott Budapesten is. A vagonlakók sorsa annyival könnyebb lett, hogy nem járta át már a fagyos szél az amúgy is hideg, huzatos vaskocsikat.

A szomorú, sápadt emberek kiültek a vagonok elé napsugárban sütkérezni.

Babuskához azonban már későn jött a márciusi napsugár.

Sokat fázott, didergett szegényke a télen. Éjszakánként, amikor át- és átfütyült a szél a szabadban álló, hideg vagonlakásokon, hiába rakott a didergő kislányra takarót, pokrócot, dunyhát Sándor bácsi felesége: a jó Anna néni.

Babuska mégis csak vacogott. Éjjel-nappal mindig csak fázott, és köhögni kezdett. Nem bírta ki a már azelőtt is gyöngé kis tüdeje a vagonlakás nyomorúságait.

A doktor bácsi fejét csóválgatta:

– Hm, hm. Beteges kislány lehetett amúgy is. Meleg otthon, sok tej kellene neki.

– Az otthon mind megvolt – felelt keserűen Sanyi bácsi. De mikor az otthont szétverték a rablók. Apját megölték, otthonát szét dúlták, mi meg száműzöttek lettünk a saját hazánkból.

– Hej – sóhajtott a doktor bácsi. – hány ilyen szegény kicsike van itt végig a vagonokban! Ha ezeket küldték volna a békét csináló vérszopó urakhoz, talán belátták volna, mit tesznek azzal, ha egy néptől elveszik a földet, a hazát.

Orvosságot írt a kislánynak.

– Próbálják ezt meg. Bár ez nem az igazi. Igazi orvosság csak egy szó volna: „haza.” De ezt a receptet nem tudjuk most még megcsináltatni.

Babuci tavaszra kissé jobban lett. Nagy kendőbe burkolva ült a vagon előtt.

Kezecskejében folyton a Duci kis mozdonyát szorongatta.

Nevezetes kis mozdony, aminek nagy története van karácsony este óta.

Tudjuk, hogy a kriszkindli hozta Ducikának a mozdonyt. Mikor Babus meglátta, otthagytta a maga babáját és a kis mozdonyhoz szaladt.

– Ducika, Ducika, de szép a tied! Engedj engem is vele játszani!

Azután mindenáron ki akart menni vele a sötétségbe, hóba, hogy megpróbálja, nem lehetne-e befogni a vagonok elé és megindítani – haza.

– Biztosan azért küldte a Jézuska, hogy hazavigyen minket – erősítgette.

Közbejött azután a hű Morcos kutya pusztulása. A síró Ducinak, hogy ne búsuljon annyira, nem mondták, mi történt Morcossal.

– Biztosan hazaszaladt a hegyek közé – vélte Babus.

Ez vigasztalta meg Ducit. Várta, hogy majd visszajön a Morcos, ha már kiszaladgálja magát a hegyek közt. Ráhagyták, hogy várja. Így legalább nem sír érte. Most már a Dür-dur cica volt egyedül a Ducika társalkodója.

– Dij-duj csicsa, ne menj el te ics, melt Ducsita sij...

– Nyau-nyau – felelt a cica – én itt maradok, hogy legalább egy emléked maradjon otthonról. – És vigasztalóan dörömbölni kezdett:

Durumb-durumb, dur, dur, dur.

Kicsi gazdám, ne búsulj...

Babus azalatt folyton a kis mozdonnyal játszott. Sanyit is kérlelni kezdte:

– Ugye Sanyika, holnap befogjuk a mozdonyt?

– Hát – felelt fontoskodva Sanyi – még nem tudom lehet-e. De amint lehet, befogjuk.

– Akkor hazamegyünk?

– Haza hát. Egyenesen Rásztonyra és Körmöcre. Tudod, a mi várunkhoz a Kecskéhát alatt.

– Az ezüstfenyőnél?

– Ott, ott.

– Biztosan odamegyünk?

– Biztosan. Megígértem Pityke, Gita, Marci és a többi sok fiú előtt, hogy biztosan hazajövünk. Magyar ember szavának áll!

– De jó lesz! – tapsolt Baba. – Holnap megyünk?

– Ja, azt még nem tudom. Csak akkor indulhatunk, ha majd a főkalauz csenget.

– Ki az a főkalauz?

– A főkalauz? – Sanyi nem tudta, mit mondjon. Hirtelen gondolt egyet.

– A főfőkalauz, az egy szép, fehér angyal odafönt az égben. Amint csönget a felhők közt, rögtön befogjuk ezt a kis csoda-mozdonyt, amit a Jézuska küldött és indulunk vele haza.

Persze Sanyinak attól kezdve volt mit felelgetnie. Folyton azt kérdezte Baba:

– Nem csengetett még a főfőkalauz fent a mennyországban?

Sanyi azalatt maga is készült arra, amikor majd mehetnek haza, a várhoz.

Összebarátkozott a többi vagonlakók közül is pár gyerekkel, meg egy-két pesti diák osztálytársával is.

Ott volt jó barátai között Mugray Dávidka, a népviseletű menekült erdélyi székely gyerek. Lengyel Anti, realista szabadkai fiú. Azután Bálinth Ferke, egy pécsi gyerek, osztálytársa lett a harmadik gimnáziumban. Dávidnak és Antinak leánytestvéreit: Mugray Esztit, Lengyel

Anikót és Gitát is jól ismerte a vagon-szomszédságból. Főleg Lengyel Gitust, akihez Babuci annyira ragaszkodott. Talán azért, mert kora és neve is olyan volt, mint az ő Gituska nénié – odahaza.

A vagonlakó gyerekek a szép tavaszi napokban sokszor üldögéltek együtt: Egyik a vagonlépcsőn, másik az ütközőn, a harmadik egy ládán, ki meg a földre telepedett le.

Ilyenkor Sanyi vitte a szót. Elmondta odahaza a vár történetét.

– Megígértük, hogy mi leszünk az új honfoglalók. Nem nyugszunk, amíg újra miénk nem lesz a magyar föld. Meg is esküdtünk rá.

– Én is honfoglaló leszek – szólt Dávid, a székely gyerek.

– Én is, én is – erősítette a többi is.

– Akkor készülünk rá. Kard mellett ész is kell a hazának, azt mondta apám. Deák Ferenc az eszével segített a hazán.

Megígérték egymásnak a gyerekek, hogy tanulni, dolgozni, erősödni akarnak – a hazáért.

Nekifeküdtek a könyvnek:

A hazáért!

Hordták messziről a vizet szüleiknek a vagonba. Utána mutogatták izmaikat, hogyan szokják meg a nehezebb munkát is:

A hazáért!

Összetartottak. Ha akadt egy veszekedő, azt kidobták a honfoglaló gyerekek közül. Megmagyarázta nekik a tanár úr, hogy Magyarországot a belviszály, az emberek egymásiránti gyűlölködése tette tönkre. Béke, megértés, szeretet kell a haza visszaszerzéséhez.

Összetartottak, megegyeztek, segítették egymást a honfoglaló gyerekek:

A hazáért!

Azt is tudták, hogy Isten segítségével nélkül semmit sem tehetnek. Imádkoztak, misére jártak, gyóntak, áldoztak sokszor és buzgón. Ostromolták Jézuska Szívét:

A hazáért!

Istenért és hazáért – ez volt a jelszavuk.

Megható volt, ahogy Észak, Kelet, Dél és Nyugat cseh, oláh, szerb rablók által megfosztott területeinek kis magyarjai összekerültek és kormos sínek között, vagonlépcsőkön ülve tanácskoztak az új honfoglalásról. Hogy miképpen kell előkészülniük, mi lesz, ha megőnök, mit is fognak tenni...

A hazáért!

Ebben a haditanácsban nem volt különbség fiú és leány közt. Tudták, hogy férfinak és nőnek egyaránt lesz feladata a haza visszaszerzésének nagy művében. A kis gyerekeket is odahívtak és taníttatták a nagyok.

– Te Duci. Ne felejtsd. Nekünk nem szabad itt maradnunk. Vissza kell majd mennünk egyszer oda, ahonnan jöttünk. De csak nemzetiszín zászlóval szabad visszamenni. Értetted?

– Igen. Nemgyeticsin csáclóval megyünk hacska.

– És kiverjük otthonról a cseheket.

– Kiveljük a cseheket.

– És magyar lesz otthon megint minden.

– Magyal lecs minden.

Jó tanítvány volt Duci. A végén már köveket szedett fel, hogy ezzel veri ki a cseheket.

Ha pedig rosszkedni akart, elég volt csak ennyit szólni:

– Jézuska nem segít a honfoglaláshoz, ha rossz vagy!

És erre azonnal szótfogadott.

Egyszer megtörtént, hogy az egyik vagonlakó család lakást kapott. Szerencsájük volt, kellemes, meleg otthonba költözködhettek. Édesapjuk jó állást is kapott. Mikor eljöttek a bútorokért, Varga Gyuri – így hívták a szerencsés család fiát – dicsekedve szólt:

– Na, most már mi is pesti lakosok vagyunk. Most már jó dolgunk lesz újra. Nem megyek én már vissza Csehországba!

– Hová? – kiáltott rá lángoló szemmel Sanyi.

– Csehországba – felelt a fiú, aki azelőtt eperjesi diák volt.

– Mi-cso-da?! – kiáltott rá egyszerre négy-öt is a kis honfoglalók közül. – Te már Csehországnak mondd Eperjest?

– Te belenyugszol, hogy Csehország legyen?

– Azt mered mondani, hogy jó dolgod lesz?!

Gyuri barátja, egy nyegle, görbeorrú pesti úrfi, akiknek budai villájába költöztek Gyuriék, odavetve felelt:

– No, igenis úgy van. Nekünk jó dolgunk lesz. Mi gazdagok vagyunk. Mindenünk megvan.

– Mindenetek megvan?! – kiáltott magából kikelve a székely gyerek. – Hát a haza tinéktek nem veszett el? Erdély, Felföld nem a tiétek is? Nem a ti hazátok is az elrablott Magyarország?

– Jó dologról mersz beszélni, mikor elveszett a haza? – szaladt feléje haragtól sápadtan Sándor is.

– Nektek nem hiányzik a haza földje?

– Belenyugodtok a haza elvesztésébe?

– Nektek nem fáj a széttépett Magyarország?!

– Lemondasz a szülőföldről? Áruló!!

Az össze-vissza hangzó kérdéseknek egy összefolyó, hatalmas kiáltás lett a vége:

– Áruló! Áruló!

A hazafias érzésben megsértett gyerekek megfeledkeztek magukról. Nekiestek a megrémült fiúknak és püfölni kezdték. Még egy menekült kislány is belekeveredett. Belekapaszkodott a fiú fekete üstökébe és úgy megcibálta, mint annak a rendje.

Lendvay Karcsi, egy pesti gyerek, aki csak látogatni jött a vagonlakókhoz, felháborodottan rázta a görbeorrú fiút.

– Szégyent hozol a pestiekre! Az alföldi fiúkra! Mintha mi belenyugodnánk a többi rész elvesztésébe!

Derekasán elpáholták, megpüfölték a haza sorsával nem törődő fiúkat.

Nyakuk közé is kapták a lábukat és úgy elillantak, hogy versenyezhetek volna a nyuszival.

A kis honfoglalók nekihevülten maradtak állva:

– Ezek se merik többé mondani, hogy jó dolguk van!

– Csonka Magyarországon nem lehet jó dolga senkinek!

– Csonka Magyarországon nem lehet jó dolga senkinek! – mondta utána egy erős hang.

– A széttépett hazában megelégedett nem lehet senki mindaddig, amíg vissza nem kapjuk azt, ami elveszett!

Megfordultak. Fállábú, mankós katona állt mögöttük. Szintén a vagonlakók egyike.

– Láttam és hallottam, mi történt – szólt a meglepett, kissé szégyenkező gyerekekhez. – Igazatok volt, kisfiúk, lányok. Ha a gyerekek úgy nőnek fel, hogy belenyugosznak a honvesztésbe, jaj nekünk! Akkor örökre elveszett Nagy-Magyarország. Töletek függ most minden, gyerekek. Hogy mi lesz belőletek, ha majd felnőttek. Nemtörődöm emberek, avagy honfoglalók?

– Honfoglalók! – kiáltottak egyszerre a gyerekek.

– Jól van, kicsikéim. Fállabam a csatatéren maradt és hiába lett volna? Elveszett a föld, amelyért harcoltam, örökre?

– Nem veszett el, bácsi, – szólt egyik a többi nevében is – majd visszafoglaljuk – mi!

Több gyerek verődött össze. Vagonlakók és pestiek is. Duci és Babuci is ott álltak. Babus most is a kis mozdonyt szorongatta.

– Lám, még ez a pici lány is tudja, hogy minket hazahív az otthoni föld. Ugye Babuci? Babuci bólintott.

– Mozdonnyal megyünk. Ha majd a főfőkalauz angyalka, csenget. Ugye Sanyi?

– Igen. Vár minket otthon az ezüsfenyő melletti kis várunk.

– Az a magyar hűség vára, kisfiam – szólt közbe Bátor Sándor, aki a zajra szintén lejött és fia mögött megállt. – A picike vár jelzi, hogy minket vár a hazai föld a megszállott területen. A magyarokat várja. És mi megyünk. Nem hiába vár ránk a föld. Ugye fiúk?

– Megyünk! Leszünk mi még honfoglalók!

– Nemcsak a fiúk! Mi is megyünk! Miénk is éppúgy a föld! Mi is leszünk új honfoglalók! – kiáltottak közbe a kislányok is.

Ezzel szét is oszlott napi munkájára, leckéjére a felizgatott gyermekcsereg.

Most látták csak, hogy két ellensége van a régi, ép hazának. Az egyik a külső ellenség. A cseh, oláh, rác. A kegyetlen békét parancsoló angol, olasz és francia. De van egy másik, belső ellensége is.

A hazafiatlan magyar, akinek mindegy az, hogy milyen nagy az ország vagy kié a föld, ahol van. Csak legyen mit a gyomrába tömnie, akkor meg van elégedve és az ország sorsával nem törődik.

Áruló az ilyen magyar. Áruló az a magyar gyermek, aki elfelejti, mire felnő, azt, hogy hol voltak a haza régi határai. Ezeket az igazságtalan új határokat vérrel rajzolták térképeinkre, és amíg azt ki nem mossuk, ne nyugodjon meg addig a magyar szív.

Mert ez a véres vonal igazságért kiált az égbe és igazságért kiált a magyar szívekhez is.

Aki nem hallja már, vagy elfelejti nagykorára ezt a jajszt, az nem érdemli meg a magyar nevet.

Megértették, megéreztek ezt a hazafias magyar gyerekek, összeszövetkeztek a külső és belső ellenség ellen is, és akik beálltak a szövetségbe, azok megkapták a kitüntető nevet: *honfoglaló magyar*.

A honfoglaló kis magyarok szívét pedig nem törte meg semmi. A jó módú, otthonát zavartalanul élvező alföldi gyerek hont visszafoglaló szíve vágyát nem altatta el a kényelem. „Ha tejben-vajban fürösztönnék is, akkor sem feledjük azt, ami elveszett. Soha, soha! Mi leszünk az új honfoglalók!” A nyomorgó kis hontalanoknak ellenállását nem törte meg a nélkülözés.

Koplaltak, fáztak, lerongyolódtak, megbetegedtek a száműzetés szenvedései között. Annál keményebben szorult ökölbé a kezük.

– Ez mind azért van, mert elvették a hazát. Azért nyomorgunk, mert csonka országban megélni nem lehet. Nem nyugszunk bele soha, soha, soha! Mi leszünk az új honfoglalók!

És erről álmodnak éjjel is, csúnya, fekete vaskocsikban, könnyel áztatott vánkosocon.

Mert éjjelente turulmadár repül át az országon, az hozza a magyar álmokat.

Észak, kelet, dél és nyugat elrablott földje felett suhog a szárnya. Azt susogja minden szárnycsapása:

Magyar ősök magyar lelke,
Száll, száll, ideszáll.
Én hoztam el szárnyaimon,
Bús turulmadár ...
Magyar e föld, magyar e föld,
Azt súgja neked.
Magyar álmot hozva szállók
Az alvók felett.

Végigrepül a csonka ország városain-falvain, és oda is visz álmot:

Magyar földek nagy siralma
Száll, száll, ideszáll.
Én hoztam el szárnyaimon,
Bús turulmadár.
Ne lehessen nyugodt álmod,
Míg csonka a hon,
Magyar álom vesztett földről
Síró siralom.

Legvégül pedig a menekültek vonatjára száll és a sok-sok szenvedésről némán beszélő fekete gyászvagonokon megpihen.

Tavaszi éjszaka. Sötétkék égen milliónyi csillag. Távolabb az alvó nagyváros, éjbe meredező emeletes falaival. Közelben az állomás lámpái, szerteszét szaladó síneken fekete kocsik.

Fekete kocsin a turulmadár. Itt a leglágyabb a hangja. Puha, becéző, ahogy anyamadár szól a fiókáihoz:

Rablott földek hívó képe
Száll, száll, ideszáll...
Szárnyaimon hozom, ha a
Nappal éjre vél.
Álomszárnyon repülj haza,
A föld visszavár,
Ős fészkéhez veled repül
Bús turulmadár.

A vagonlakók alvó gyermekeinek szíve-lelke teleszívta magát az éjszakánként visszajáró turulmadár magyar álmaival, bús siralmaival. Mire fölébredtek, még erősebb lett bennük a nagy elhatározás.

Napról-napra erősebb. Napról-napra ott ülnek, állnak úri és parasztgyerekek, fiú és leány, nagyobb és kisebb, a vagonok előtt, komoly haditanácsban:

– Mi leszünk az új honfoglalók ...

VIII. fejezet: A zendülés

Március szellője Rásztonyba is elhatott.

Még a csöndesvérű tót is nyugtalankodni kezdett. A hazafiatlanok is, akik Tótországban reménykedtek, belátták, hogy nem Tótország, hanem cseh zsarnokság lett.

– Mégis csak jobb volt a magyar uralom! – sóhajtoztak még a magyarságot megtagadottak is.

Az igazszívűek pedig, akiknek a tót viselet alatt is magyar szív dobogott keblükben és magyar hazának érezték, tudták azt a földet, mely őket és apáikat a magyar szent korona alatt nevelte fel, ezek az igazszívűek végképp elkeseredtek. Az eddiginél is jobban összeforrt lelkük a magyarsággal. Hát még amikor a csehek megkezdték a vallásüldözést! Maguknak tetsző újfajta kereszténységet akartak csinálni és az egyedül igaz és üdvözítő Anyaszentegyház papjait, apácáit üldözőbe vették. A vallásos tót nép szíve-lelke

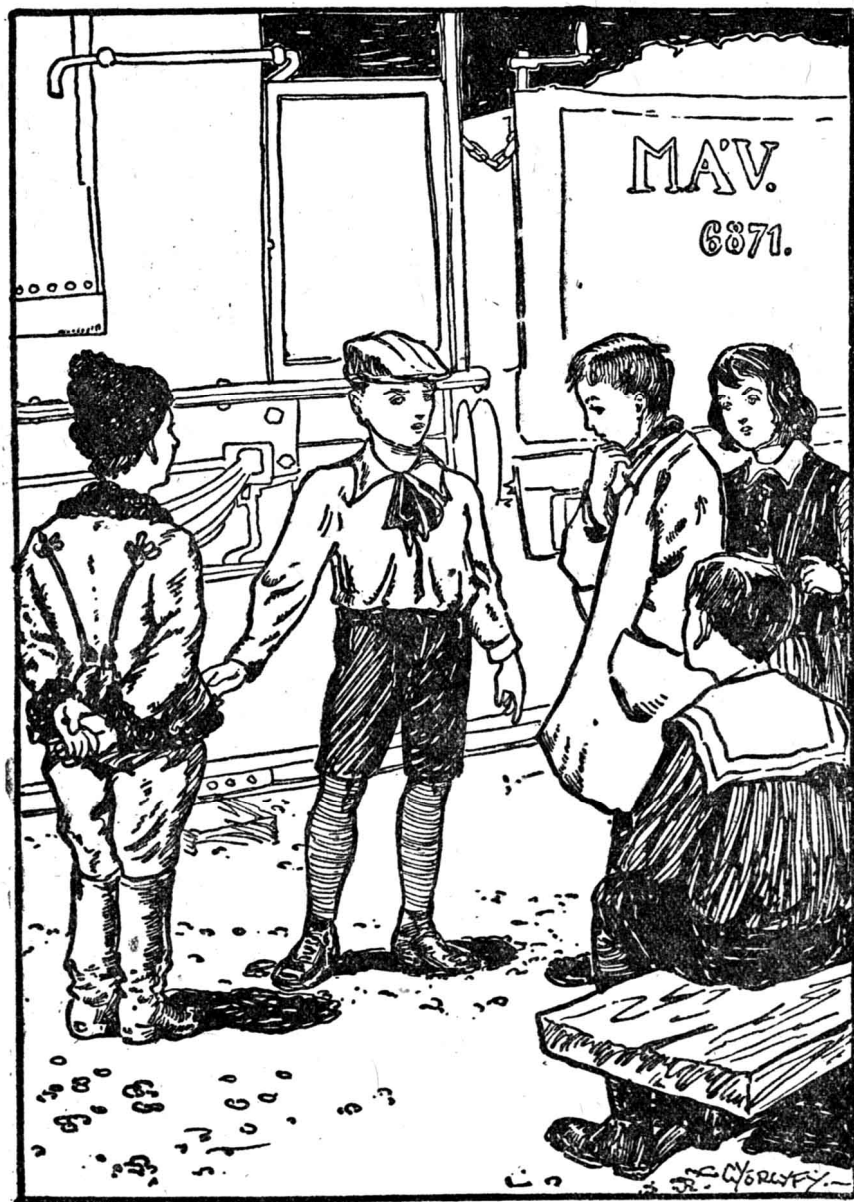
felháborodott. Még az az öreg tót mamóka is, aki egy szót sem tudott magyarul, tót nyelven így könyörgött:

– Add vissza, Jézuskám, a magyar hazát!

A körmőci, rásztonyi, bajmőci magyarok pedig összesúgtak-búgtak.

Pityke észrevette, hogy Csóta mester uram műhelyében titkos összejövedelek vannak. Ott volt köztük egy nagy diák is. Alföldről szökött, pesti egyetemi hallgató, rásztonyi születésű fiú. Nyomtatványokat, lapokat hozott. A képeslapokon a széttépett Magyarország kicsiny térképe. Alatta három szó:

Nem, nem, soha!

„Mi leszünk az új honfoglalók!”

Pityke a műhely sarkába bújva leste, mit beszélnek. Hallott egy nagy területvédő szövetségről, amely ugyanazt akarja, amit ők: visszafoglalni a hazát.

Pityke hűségesen elmondott mindent Gitusnak és Marcinak. Gita nagyban készülődött:

– Eddig csak az egri nők voltak híresek, most majd híresek lesznek a rásztonyiak is!

Összeszedte barátait. A postásnő kisleányát, a lakatosmester húgait, Rozit, a Marci unokatestvérét és a szőke kis Lenkát, Janó testvérhúgát.

Terveket csináltak, hogy fognak vizét és szurkot forralni és leönteni majd a bajmóci vár falairól.

Próbát is tartottak. A lakatos Éviké húga szurkot hozott a műhelyből. Gitus fazekat kért hazulról, a postás Évi gyújtót.

Egy szép tavaszi napon kirándultak a bajmóci várhoz. Fölmásztak egy ütődött, roskatag falra, mely emlékként állt Rákóczi korából.

Lejjebb a hegymeredek alatt cseh katonák dolgoztak. Sapkájuk, kabátjuk a bokrokra volt rakva.

– Pompás! – nevetett Bátor Margitka. – Embert nem bántunk, hanem ezek a kabátok és sapkák épp jók a hadgyakorlathoz.

Rőzsét hordtak fel és pásztortüzet raktak. Köréje telepedtek. Fellobogott a magyar hegyek kékjében a piros tűzsugár. Mintha a honleányok szeretete égne a Kárpátok hegyei között, visszavarázsolva Rákóczi kastélyába a nagy Rákóczi égő szellemét.

A kisleányok ünnepélyes arccal nézték. Középen ott forrt a fazékban a szurok.

Mikor javában forrt, Gita felugrott és vezényelni kezdett:

– Az a katonakabát az ellenséges vezér. Raj-ta – önts!!

Loccs!

A forró szurok lezuhant, örökre tönkretéve egy vadonatúj cseh katonakabátot.

A katonák arrafordultak. Hangos káromkodás. Körülnéznek, keresgélnek, dühös szitkokkal forgatják a tönkretett kabátot.

A kisleányok azonban már kacagva futnak le a jól ismert hegyi úton és bekanyarodva a rásztunyi rövidített gyalogútra, eltűnnek a kutató, dühös szemek elől.

Csak a bajmóci falon izzik még a parázs, mint a magyar húség örök izzása az elrablott földön. És halvány füstfelhőske száll föl a kialvó pásztortüztől. A honszerelem oltárlángjának füstje ez, amelyet magyar kisleányok küldenek az égbe, a bajmóci vár urához az üzenettel:

– Ne félj, nagy Rákóczi! Visszafoglaljuk még a földedet!

Azalatt Pityke és Marci vezetése alatt rendületlenül foglalgatták a talpalatnyi földeket a kis vár körül a honfoglaló kicsi magyarok. Ahányszor már nagyon nagy területet fogtak körül a nemzetiszín szalagos bástyák, feltűnt a csehek előtt és dühösen szétrombolták a gyermekkéz építményeit. Figyelni kezdték, hogy ki csinálja, de nem tudták rajtkapni a gyerekeket. A kis várat sem találták meg, azon a pici helyen ott lengett még a háromszínű magyar lobogócska.

A gyerekek pedig nem vesztették el türelmüket. Ahányszor szétrombolták, annyiszor új zászlókat csináltak, vagy pálcikákat festettek és kezdték elülről: naponként ha csak egy fél lépést is hozzáfoglalni a földből a magyar vár területéhez.

Egy napon, március vége felé, Marci megint a vár körül settenkedett és pajtásait várta: egy talpalatnyi föld továbbfoglalásához. Türelmetlenül topogott, nagy titok fúrta az oldalát. Édesapjáéknál kihallgatta, hogy készül valami. Nagyon el vannak keseredve. Magyar és tót összefog a zsarnok csehek ellen.

– Még egy igazságtalanság és kapával megyek ellenük! – harsogott a Marci édesapja.

Ezt hallotta meg Marci. Gyermeklelke már szabadságharcot képzelt, amikor puskatussal, ásóval, kapával verik ki a honbitorlókat. Alig várta már pajtásait, hogy megsúgja nekik.

Végre feltűnt Pityke és Margitka alakja. Lassan jöttek, lehajtott fejjel, szomorúan. Mindkét gyermeknek fekete gyászszalag volt a karjára kötve.

– Ki halt meg? – kérdezte megrettenve Marci.

A két testvér sírva fakadt. Egymásra borultak és úgy zokogtak.

– Pozsonyból kaptunk üzenetet, – szólt végre sírástól el-elcsukló hangon Gita. – A Jánoskát... a Jánoskát... lelőtték a csehek.

– Meghalt, – tette hozzá Péterke is. Március tizenötödikén.

A magyar zászlóra borulva, amit ki akart tüzni az emlékoszlopra.

Egyszerű parasztyerek volt Marci, aki nem tudott szép szóval vigasztalni.

Hallgatott. Lehajtotta a fejét. Azután ledobta szemébe eső nagy, széles kalapját és összekulcsolta kezét. Imádkozott a Jánoskáért.

Azalatt a két testvér is kisírta magát. Marci csak a kereszttetés után szólalt meg.

– Csináljunk itt neki sírkövet.

– Emlékjelet – javította ki a tanultabb, okosabb Gita.

– Amilyet a hősöknek szoktak.

– De előbb a földet, a talpalatnyi földet foglaljuk el, – törülte meg szemeit, Pityke.

Egy talpalatnyi hellyel tágabban rakták a fagally bástyákat, és azután Marci bicskájával keresztet faragott az ezüstfenyő oldalába. Belevéstek két nevet:

Bátó János és Bátor Jancsika.

Hősök.

Azzal hazafelé indultak. Marci a körmöci útra, Pityke és Gita a rásztonyi határ felé.

A falu szélén már örült láрма fogadta a gyerekeket. Férfiak ásóval, kapával, kiabáló, sipító asszonyok tömege özönlött a falucska tavaszi esőtől sáros utain. Fegyveres cseh katonák ordítva, fenyegetve jártak közöttük, de rendet nem tudtak csinálni.

Mindig több és több nép özönlött Körmöcről és a bajmóci határról is. Nyakig sárosan, csatakosan, de kipirult arccal és harsogó szóval jöttek.

– Nem tűrjük tovább! Nem, nem, soha!

Hamarosan megtudták, mi történt. A meghalt kántor kisfia vértanúságának és Körmöcön pár magyar érzelmű férfi elfogatásának a híre már-már kigyullasztotta az elkeseredést. Azután mindennek betetőzésére Rásztonyon elhurcolták a papot. Azért, mert előtte való nap a prédikációban felvilágosította híveit, hogy meg ne tévessze őket a csehek újfajta vallása, hanem híven tartsanak ki az igaz hitben. Persze a hazafias érzés is bent lüktetett szavaiban. Másnap eljöttek érte a cseh katonák, és mint lázítót elhurcolták.

Erre kitört a lappangó tűz. Kitört a faluban a zendülés. Mire a két testvér Rásztonyba ért, felfordult a faluban minden.

– Szabadságharc! Szabadságharc! – ujjongott a két gyerek.

A faluszélen álló tömeg már nem engedte be a gyerekeket.

– Nincs itt helye a gyerekeknek. Vér fog itt ma folyni!

– A várhoz! – ordított Pityke. – A fegyverekhez!

Hanyathomlok rohantak vissza. Kikaparták a fegyvereket. Épp akkor, amikor egy cseh katonából álló őrjárat sietett el mellettük. Az egyik katona arra pillantott. És meglátta a kipirult arcú fiúcskát, kezében a verébpuskával.

Odalépett. A két gyerek megrémülten ugrott hátra. A katona elkáromkodta magát. Látta a magyarzászlós váracskát és a gyerekfegyvereket. Gyerekjátéknak nézte ugyan, de látta azért, hogy magyar harcijáték.

Felnyalabolta a gyerekjátékokat zászlóstól, kikapta a rémült fiúcska kezéből a verébpuskát és fejére vágott vele. Azután csizmája sarkával rágázolt a várra.

Pityke az ütés elől visszaugrott, csak homlokát érte. Futni akart, megfogva testvérkéje kezét. De Gita feljajdult:

– A vár! Elpusztul az utolsó vár is!

Pityke megfordult. A másik pillanatban mind a két gyerek egész testével védően borult a kis vár romjaira. A cseh félrerúgta őket. Még egy-két gázolás és nyoma sem volt többé a

hónapokon át féltve megőrzött és gondozott váracsának. Többet nem törődött velük a katona, utánafutott a többinek.

A két gyerek feltápázkodott. Kezüik, arcuk, ruhájuk csupa sár, ahogy ölelték a földet, összeütve, megrugdalva. Gituska a karját fogta, ahol a rúgás érte. Pitykének a homloka vérzett az ütés helyén. Előttük szétgázolt pusztá föld a Felvidék utolsó magyar várának helyén.

A két testvér kézenfogva, halálsápadtan állt és nézett. Még sírni sem tudtak. Az ijedtség beléjük fagyasztotta a könnyeket.

Újabb cseh katonák siettek arra. Az egyik puskát mutatott nekik és csehül rájuk ordított olyasfélét, hogy haza.

A megrémült két gyerek futásnak eredt, és átvágva a rövidebb pásztorútra, futottak a falu felé.

Mire hazaértek, már le volt verve a zendülés. Géppuskás cseh katonák állták körül a falut, lángnyelvek és füstfelhők csaptak a faluból fölfelé.

A katonák megállították a gyerekeket. A parancsnokhoz vitték mindkettőt. Csehül beszéltek, amit a gyerekek nem értettek meg. Végül Gitát beengedték, de Pitykét ott tartotta magánál az őrség.

– Nem hagyom itt! – kiáltott fel sírva Gita és öccse nyakába borult.

Szétrántották őket és a kislányt bevették a faluba.

Zokogva ment a katonáktól zsúfolt Fő utcán végig. Keresztanyjának házat kormos falakkal találta, a lángnyelvek még táncoltak a tetőn és cseh katonák oltották a tüzet.

Egy ismerős asszony az ablakból rákocogott és behívta. Ott volt a keresztanyja is. A megvetett ágy tetején feküdt. Elájult az ijedtségtől és idehozták.

Magához ölelte a zokogó kisleányt. És együtt sírtak hosszan, keservesen.

— — — — —

Másnap tudott meg Gita mindent. A zendülést leverték a katonák. A férfiak közül egyeseket családotól elhurcoltak. Köztük volt Marci apja is, akit fiával együtt elvittek és elhurcolták Csóta csizmadiát is. Azért nem engedték a faluba Pitykét.

Pár nap múlva Rásztonyban és Körmöcön egész csapat család kapott kiutasítási parancsot. Köztük volt Gita keresztanyja is. Háza, mindene leégett a gépfegyverek tüzeiben. A cseh állam el nem tartja. Menjen koldulni Magyarországra.

Így a száműzöttek vagonjába kerültek ők is, és mentek le az Alföldre, ahol egy kis tanyán, a testvérénél fogja meghúzni magát a szegény jó asszony, aki szerencsétlenségében sem hagyta el az örökbefogadott kislányt, hanem magával vitte.

Gita el sem búcsúzható Pitykétől. Csak annyit tudott meg a cseh parancsnoktól, hogy mint árvát a cseh parancsnokság fogja elhelyezni valamilyen családnál.

Úgy is történt. Péterkét Privigyére vitték és egy süketnéma házaspárhoz adták. A csehek szemében is ártalmatlan, mogorva tót vargánál lett kis inas Péterkéből. A várát vesztett kis vezér sírva ment oda. Nem vitt magával semmit. Csak egy darabka nemzetiszínű szalagot a kabátja belső zsebébe rejtve.

IX. fejezet: Hűség, mely győzni fog

A száműzöttek vonatja Budapestig vitte Gitát a keresztmamájával. Első dolguk volt természetesen Sándor bácsiék vagonlakását felkeresni.

Szomorú kép tárult eléjük. Sándor bácsiék viselt, kopott ruhákban, sápadtan, lesóványodva. Sanyika is megnyúlt, meghalványult. A kis Duci nagyot nőtt, de annál

soványabb lett. Pufók arca beesett. Még a Dir-dur cica is csak csont és bőr lett a pesti vagonlakós kosztón.

Csak Babuci nem volt sápadt. Piros, tűzpiros volt az arcocskája. Kifestette a láz.

Az áprilisi esős idő ágyba döntötte a beteg leánykát. Ott feküdt a vagon sarkában vetett ágycskán. Fülledt volt a vaskocsi levegője, becsorgott az eső is a réseken.

Gita ölelő karokkal borult az ágyra.

– Babuci, testvérkém, ismersz?

A kis beteg ránézett lázfényes szemével:

– Gituska vagy. Nézd, mit hozott karácsonykor a kis Jézus!

Ott szorongatta kezében a behorpasztott, ütődött kis mozdonyt. Titokzatosan mutatta:

– A Jézuska hozta. Majd befogjuk a vagonok elé és akkor megindulunk. Ha a főfő anygalkalauz csenget, akkor indulunk. A Sanyika mondta. Igaz?

– Igaz – bólintott szomorúan Sanyi, akinek lelke szintén ott repdesett a Kárpátok szabad hegyi levegőjében, valahol a körmöci bércek fölött, mialatt tüdeje a szénporos levegőt szívta a vagonkalitkában.

Gitus az ágyhoz hívta Ducit is. Együtt ölelgette testvérkéit.

– Emlékeztek még a várra?

– Csányi mindig mondja – felelt Duci. – Oda kell viccsamenni nekünk, elfoglalni a hacsát.

– Majd ha a főfőkalauz csenget – pihegte Babuci és szívére szorította a játékmozdonyt.

– Molcsos mál hacsament, – újságolta Duci. – Csaladgálni ment a hegyek köcst.

Gituska könnyes szemmel nézte testvérkéit:

– Jánoska bátyátok pedig az égbe ment, apukához. Most már neki is üzenhettek a mennyországba.

– Megkérem a Jézuskát, hogy oda is igazítsa a kis mozdonyt, – súgta Babus.

A néni elfordulva sírt. Gita is alig tudta visszafojtani könnyeit. Azt gondolta:

– Te már nemsokára meglátod apukát és Jancsit.

A jó keresztmama azalatt megbeszélte, hogy magukkal viszik Ducit is. A tanyán akad még helye neki is. Ott, ahol bőven van még a tej és kenyérke, elfér még egy ilyen kis fiúcska. Hadd legyen legalább a két testvér egy helyen, a harmadik már úgyse lesz sokáig közöttük. Annak már hiába volna a tejezske is. Nemsokára jobbat kap majd a Jézuskától.

Gitus sírva búcsúzott el testvérkéjétől. Jól tudta, hogy a menyei viszontlátásig szól ez a búcsú. Keresztmamával, Ducival és a Dir-dur cicával elindultak a tanyai új otthon felé. Ahol majd a tanyai parasztyerekeket fogja megtanítani a turulmadár meséjére. Esküdjének fel ott is az új honfoglalásra.

Babuci pedig ott maradt a vagonban. Egy napon különös kéréssel állt elő.

– Elmegyek a templomba. Beszélni akarok a Jézuskával.

– Miért?

– Hogy küldje el már csengetni az anygalkát.

– Nem mehetsz, Babuska. Nem engedi a doktor bácsi.

– Akkor üzenek a Jézuskának.

Sanyi felelt:

– Jó, Babuska. Holnap áldozni megyek. Tudod, amikor abból a kerek, fehér ostyából a nyelvemre tesznek, ahogy a karácsonyi misén is láttad, akkor az ostyából a Jézuska száll a szívembe. Akkor beszélek a Jézuskával és megmondom az üzenetedet.

Babus sovány karját a Sanyi vállára tette:

– Én is akarok beszélni vele. Édes Sanyika ... Hozz nekem is az ostyácskából.

– Nem hozhatok. Babus. Csak a pap bácsinak szabad elhozni.

– Kérd meg a pap bácsit, hogy hozza el.

– Jól van, Babuci – felelt elgondolkozva Sanyi.

És valóban. Másnap ministrálás után elmondta hitoktatójának a vagonban haldokló kis baba kérését. A pap bácsi nem sokat gondolkozott. Arany szelencébe tette a Jézuskát és elment a vagonlakásba.

Meglátogatta a Király a vagonlakókat. Nem a földi, hanem az égi király. Fehér, pici ostyaruhájába öltözötten besuhant a szomorú, fekete vaskocsiba és áldást hintett a szegény, hontalan vagonlakókra.

A pap bácsi suttogott egy kicsit a beteg babával, azután keresztet vetett rá és nyelvére tette a Jézuska szent testét.

Köröskörül mindenki zokogott. Ilyen első áldozást se láttak még azelőtt. Fehérvirágos templom helyett – fekete vasúti kocsi. Hófehér fátyol nem köríti az első áldozó szőkefürtös fejecskéjét, csak a rosszul mosott, kormos, füstös levegőtől szürke vánkos pihen alatta. Kis keze fehér liliom helyett az agyonnyomorgatott kis játékmozdonyt szorongatja. Az ágy mellett szomorú fényű gyertya pislog, megvilágítva a fekete kocsi sarokzugának homályosságát.

Jézuska mégis boldogan jött. Tárt karokkal szaladt a kis beteg szívébe.

Babuska elmondta kérését:

– Jézuska, küldd el a főkalauz angyalt, hogy csengessen már az indulásra.

A kis Jézus mosolyogva intette az igent.

Sándor bácsi, a felesége és Sanyika csak annyit láttak az egészből, hogy Babus egyszerre felült ágyában. Lázban égő szeme izgatottan csillogott.

– Sanyi – lihegett – Jézuska ... már ... küldi az angyalt ... Gyorsan a mozgonyt...

Sanyika... fogd be ...

Feléje nyújtotta. Sanyi sírva vette át és félreállt. Babus már nem látta, hogy Sanyi ott maradt.

Nézett... nézett előre és mosolyogni kezdett:

– Sanyi, most fogja be – suttogta.

A néni letérdelt és feszületet adott a kis haldokló kezébe.

Babus megfogta, de szeme mindig távolabbra és távolabbra nézett. Neki már nem kellett a Jézuska képére nézni, mert magát a Jézuskát látta.

Látta fenn az égből, amint az angyalának int. Fényes, fehér, ködszerű angyal száll le az égből, egyenesen ágyacskájához.

Feléje nyújtja kezét, mintha hívná az induláshoz.

Mintha egyszerre száz ezüst csengővel csilingelnének Babuska fülébe. Babuska tudja már, hogy ez az indulást jelzi és a réges-régen, szomorúan álló vagonok most elindulnak – haza!

Arcocskája egészen felderül, és alig hallhatóan súgja:

– Mehet!

A másik pillanatban Jézuskával ölelkezik az égből. És az égből látja az otthont: Rásztonyt, a körmöci hegyeket; Nagy-Kricet, Fehérkőt, Paphegyet, Kecskéhaton a jól ismert erdőszegte keskeny pásztorutat, alatta az ezüstoffenyő völgyét. Ott állt az ezüstoffenyő is. Csak a kis vár nincs már a helyén.

– Hova lett, Jézuskám? – kérdi, az Úr Szívére simulva. – Hát most már az a talpalatnyi földje sincs meg a magyarnak?

Jézuska felel:

– Péterke visszaszerzi újra. Százszor elveszik, százszor visszaszerzi azt a talpalatnyi földet. Addig-addig, míg újra a magyar lesz a régi haza.

És azzal egy pillanatra félrevonja Jézuska keze a jövődőt takaró fátylat. Babuska egy pillanat alatt meglátja a jövőt.

Meglátja, amint a mai honfoglaló gyerekekből felserdül egy új magyar nép: a Jézus Szíve népe. Azért a Szent Szív népe, mert szeretni tudnak.

Olyan nép, amely szereti az Istent, szereti a hazát, szereti egymást és nem pártoskodik, szereti a kötelességtudó, becsületes munkát.

Ennek az új nemzedéknek imáját meghallgatja az Isten. Áldást ad munkáikra és egyetértésben összeforrasztva, erős néppé teszi.

Ez, a mai gyerekekből felserdült, új magyar nép mindig erősebb és erősebb lesz. Már olyan erős, hogy fel tudja emelni a zászlót a Kárpátok csúcsára is.

Látja a testvérkéit is. A ma még megszállott területen.

Magyar templomének mellett hálaadó misét mond Bátor Dezső, a magyar pap. Ott a padban Márton gazda is, aki gyerekkorában apjával szenvedett rabságot hosszú ideig.

Fényes, fehér, ködszerű angyal száll le az égből, egyenesen ágyacskájához.

Magyar iskolában magyarul tanít Bátor Margit, a magyar tanítónő.

Rásztornynak magyar képviselője van: Bátor Péter, a falu atyja, aki a vargaműhelyből küzdötte fel magát az ország első emberei közé.

És végül látja a turulmadarat. Fészke van újra észak, dél, kelet és nyugat határszélein is. Pécs mellett és a Székelyföldön, délen az Aldunánál és odafent a Tátra-Fátra bércei felett.

Most épp a kárpáti hegyekben röpköd és leszáll megpihenni Rásztonymál, a Nagy-Kric tetejére. Onnan hangzik az üzenete:

Magyarország életfája
Kivirágzott újra.
Gyökereit észak, nyugat,
Dél, keletre fúrja.
Magyar gyerek nevelgette
S ma ismét az égbe nyúl;
Újra egész Magyarország,
Megpihenhet a turul.

Ezt üzeni a megpihenő turul és a honfoglaló magyar ifjúság dicséretére ezt éneklük szerteszét magyarok honában.

— — — — —

De ez még csak a jövő képe. Hogy mikor következik be, senki sem tudja, senki sem sejt. A magyar gyerek még csak annyit tud, hogy belőlük kell felserdülnie a honfoglaló, erős nemzedéknek.

Ezért imádkozik, ezért jó, ezért szeret, ezért egyetértő, ezért tanul és dolgozik, erre készül. És ezért szenved is, ha kell.

A jövőt még nem tudja egy se a honfoglaló kis gyerekek közül, csak annak a lelke, akinek kihűlt testét most temetik a fekete vagonból.

Péterke sem tudja még a jövőt. A süketnéma varga műhelyében sírdogálva ül.

A varga jelekkel int, hogy ne pigyeregjen, hanem dolgozzék.

Később egy darab cserzett bőrt nyom a kezébe és felírja, hogy a rásztonyi Szlatka mesterhez kell vinni.

Pitykének felcsillan a szeme.

– Rásztony! Kiszabadulhat a műhelyből! ...

Hátára köti a csomagot és félíg futva indul. Miért siet úgy? Mert Rásztonyból még el akar máshová is menni.

Alig végezte el dolgát a mesternél, máris szaladt. Egyenesen a körmöci útra. Végig a Kecskéhát meredekén, az ezüstfenyő völgye felé.

Csak egyszer állt meg útjában.

Torzonborz, örült tekintetű ember toppant elé. Megállt, rémülten felordított: „Süllyedek!” És nekirohant, mint a menekülő vad, az erdőknek.

Péterke megállt, amíg elszaladt az örült. Ismerte mindenki a tájon.

A félszemű Hancsák volt.

Mikor elárulta a magyar földet és honfitársait, szívébe mart a lelkiismeret kígyója. Lelkébe pedig törülhetetlenül belevésődött a haldokló kántor tekintete, amikor azt súgta feléje:

– Én megbocsátok. De a föld... Az elárult magyar föld...

Ezt az arcot mindig látta, ezt a hangot mindig hallotta.

Bedugta fülét, vánkosba temette fejét. Ott is hallotta. Addig, amíg beleörült. Megbűnhődött az áruló.

Azóta is folyton a hegyeket és erdőket járja a szerencsétlen örült.

Időnkint megáll, és a földre mered a szeme. Azt hiszi, hogy az elárult föld bosszúból meg fog nyílni alatta, hogy elsüllyessze.

Ilyenkor elkiáltja magát: „Süllyedek!” és nekirohan az erdőknek. Menekül a bosszúálló földtől. Fut, fut, amíg össze nem esik.

Ismeri már mindenki. Aki látja, keresztet vet és kitér. Halk ígéretet susogva, hogy nem lesznek soha a magyar hazának árulói, mert íme itt a rettentő példa, hogy:

Jaj az árulónak!

Péterke is ismerte, és várta, amíg elrohan. Azután szaladva folytatta az útját.

Lefutott a völgybe, egyenesen az ezüsfenyő alá. Kipirult arccal, lázas munkába kezdett.

Kis váracskát épített a földből, ugyanott, ahol a régi állt. Föléje tornyokat. Köröskörül sáncot ásott a bicskájával. És körültűzdelte fagallyakkal. Éppúgy, mint azelőtt.

Belső zsebéből előkereste a darabka nemzetiszín szalagot. Kettéhasította. Egyik felét a tornyocskára tűzte, a másikat a határt jelző bástyaágacskára.

Felállt, és boldogan nézte. Ismét megvolt a vár: egy darabka elfoglalt föld a megszállott területen, ahol magyar zászlócska lenghet.

Most már sietett haza. Persze így is elkésett, és jól elverték.

Sírva feküdt le. Nem a verés miatt, hanem hogy nem mehet többé el a várhoz, hozzáfoglalni a földből.

Le kellett mondani róla.

Másnap bőrért küldte el gazdája az állomáshoz. Az is ott volt két óra járásra a rásztonyi határ felé. A mester bottal fenyegette, ha sokáig elmarad.

Pityke szomorúan ment az állomásra vezető úton. Párhuzamosan vezetett a magasban a Kecskéhát lejtője. Megállt és odanézett:

– Nem futhatok oda, nagy a kitérő és verést kapok – sóhajtott magában.

Indult. De hirtelen megállt újra. Felkapta fejét és nekifutott a meredeknek. Már fent volt a pásztorúton. Még egy kanyargó ... ott ni az út az ezüsfenyő felé.

Vágtatott rajta, mint akit hajtanak, üznek. Űzte, hajtotta, kergette egy érzés, egy fékezhetetlen vágy, amelynek nem tudott ellenállni. Az a törhetetlen hűség a magyar földhöz, mely mint a jövő képében láttuk, egykor majd győzni fog!

Már ott futott a völgybe levezető kanyargón. Kiizzadva, csapzott hajjal, zakatoló tüdővel, remegő térdekkkel, lihegve az ezüsfenyőhöz ér.

Ott térdre roskad a kis vár előtt. Lázas sietséggel kaparni kezd a földben. Kiszedi a bástyát jelző ágacskákat és köröskörül egy parányival tágabb körben tűzdeli újra vissza. Előre – egy lépéssel kijebbe – a határt jelző nemzetiszín szalagos fácskát.

Odahaza a mester bottal várja.

Péterke, a kis honfoglaló pedig ott áll mindenről megfeledkezve és boldog mosollyal nézi művét:

– Visszafoglalhattam egy talpalatnyi földet!